

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelki: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhajaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno Lir 18,-
za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Ju-
trinom« Lir 36,50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5. — Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Attacchi dell'avversario in Sicilia respinti

Riuscite azioni dei velivoli dell'Asse — Un piroscampo da 12.000 tonn. carico di munizioni saltato in aria — Un incrociatore pesante e 1 mercantile di medio tonnellaggio silurati

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 19 luglio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1150:

In Sicilia ripetuti attacchi nemici sono stati respinti.

Nel combattimento dei giorni scorsi si è distinta per il suo valoroso comportamento la Divisione «Livorno».

Squadriglie da bombardamento e da combattimento dell'Asse, intervenute in appoggio a reparti dell'esercito, agivano efficacemente sui concentramenti di truppe e di mezzi: nel corso di tale operazione quattro aerei nemici venivano abbattuti.

Azioni diurne e notturne dell'aviazione italiana e germanica causavano nuove perdite al naviglio avversario: un piroscampo da 12.000 tonn. carico di munizioni, colpito da un nostro aerosilurante, saltava in aria.

Sono stati pure silurati da nostri velivoli un incrociatore pesante ed un mercantile di medio tonnellaggio.

Nel cielo della Sardegna un nostro ricognitore distruggeva un bombardiere.

Nel tardo mattino di oggi formazioni di apparecchi avversari hanno sganciato numerose bombe su Roma, causando danni in corso di accertamento.

L'aerosilurante che ha affondato un piroscampo da 12.000 tonn. nell'azione citata dal bollettino odierno era pilotato dal Capitano Francesco di Bella da Rocca Lumera (Messina).

La squadriglia di motosiluranti che ha colato a picco nelle acque della Sicilia orientale un mercantile di 9.000 tonn. (bollettino n. 1149) era agli ordini del Capitano di Corvetta Giuseppe Pichini da Reggio Emilia.

Sovražnikovi napadi na Siciliji odbiti Uspešno udejstvovanje osnega letalstva — 12.000 tonski parnik z municijo razstreljen — Sovražna težka križarka in trgovska ladja srednje tonaže torpedirana

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 19. julija naslednje 1150. vojno poročilo:

Na Siciliji so bili ponovni sovražni napadi odbiti. V bojih preteklih dni se je po svojem hramem zadržanju odlikovala divizija Livorno. Jate osnih bombnikov in bojnih letal so podpirale oddelke vojske ter učinkovito napadale zbirališča sovražnikovih čet in sredstev. V teh operacijah so bila streljena 4 sovražna letala.

V dnevnih in nočnih napadih je italijansko in nemško letalstvo povzročilo sovražnemu letalstvu nove izgube. Parnik 12.000 ton, natovoren z municijo, je bil zadet od našega torpednega lovca ter je zletel v zrak.

Takisto so naša letala torpedirala neko težko križarko in trgovsko ladjo srednje tonaže.

V zraku nad Sardinijo je naš izvidnik pokončil 1 sovražni bombnik.

Kasno davi so oddelki sovražnih letal vrgli mnogo bomb na Rim in povzročili škodo, ki se še ugotavlja.

Torpedno letalo, ki je potopilo 12.000 tonski parnik v akciji, omenjeni v današnjem vojnem poročilu, je vodil kapitan Francesco di Bella iz Roccalumere (Messina).

Eskaadro motornih torpedovk, ki je potopila v vodah vzhodne Sicilije 9900 tonsko trgovsko ladjo (vojno poročilo št. 1149), je bila pod poveljstvom korvetnega kapetana Giuseppeja Pichinija iz Reggia Emilia.

Uspešni napadi torpednih čolnov

Rim, 18. jul. s. Nazivlje polni luni, ki odzveza »Maasome in torpedni čolnom temo, njihovo glavno orobrambo, to majhne edince neustrašno nadaljujejo tvegane akcije proti udejstvovanju sovražne mornarice v vodah vzhodne Sicilije. V noči na 17. t. m. je številna skupina torpednih čolnov, čeprav so jo sovražna letala izsledila in ponovno napadla, ko je bila še daleč od akcijskega področja, odločno prodrla v vodo med Siracuzo in Augusta. Motorne torpedarice in lahke edince Angležev so se med tem zbrale na poti naših torpednih čolnov, ki so morali vzdržati ponovne spopade iz bližine. Dve edince pod poveljstvom ladjanskega poročnika Viktorija Parentija in ladjanskega poročnika Pietra Pistolesija in kapitana korvete Giuseppeja Pighinija sta napadli, ko sta obvladali gost ognjeni krog, velik parnik, ki je iskal zatočišča v uki Auguste. Proti njemu sta sprožili vse svoje torpede. Parnik, ki je izpodirval 10.000 ton, je bil zadet z več torpedi, ter se je vnel in naglo potopil. Po tem udaru sta morali torpedni edinci prestatj ponovno srđito reakcijo izvidniških edince, katerim se je pridružila reakcija nekaterih baterij na kopnem. Čeprav so ju izstrelki dosegli, so ju le neznatno poškodovali. Ranili so nekaj članov posadke in sta se oba torpedna čolna zrnila na oporišče, pripravljena za nadaljnja preizkušnja.

Velik delež učiteljstva v Strankinih ustanovah

Rim, 17. jul. s. Sodelovanje voditeljev in učnih moči osnovnih šol v aktivnem življenju Stranke in organizacij kakor tudi podrejenih društev je smatrati danes za totalitarno, kakor je razvidno iz naslednje prospekte za zaposlitev v PNF, GILU, MVSN, OND in hierarhijah pomožnih ustanov z dne 1. julija 1943: Učiteljstvo osnovnih šol 120.000; važne funkcije učiteljev in učiteljic: 136 funkcij, ki jih imajo učitelji v PNF, v GILU in MVSN: 13.452 funkcij učiteljev v PNF in GILU; 68.191 funkcij učiteljev in učiteljic v ONMI, v OND itd.; 11.333 funkcij v ostalih ustanovah; skupno število 94.112.

V teh številkah niso obsežene najvažnejše funkcije (zvezni tajniki, zvezni podtajniki, zapadne in podzapadne FF itd.). Pri tem je treba upoštevati, da predstavljajo večji del učnih sil ženske, da je med njimi znatno število starejših oseb, ki jih težijo tudi družinska

Veliko zborovanje invalidov v Udinu

Udine, 18. jul. s. V Udinu, glavnem mestu pokrajine, ki šteje v Italiji največ vojnih pooblaščenec in je posvečena z junastvom planincev divizije »Juliana in Cmilh sraje skupine »Tagliamento«, je bil večeraj v Pucinijskem gledališču močan zbor tisočev pooblaščenec in invalidov ob navzočnosti številnih povratnikov iz ujetništva. Po drhtečih besedah zveznega tajnika, ki je pozval k odporu, je prefekt skvadrist Mosconi govoril pooblaščenec in jim očital najvnetejše razloge za vojno ter ožigosal sovražnikovo brutalnost. Zbor se je končal z navdušenim manifestacijo za Kralja in za Duceja in s poklonitvijo padlim v vojni in za revolucijo.

Za gradnjo zakonih

Rim, 17. jul. s. Generalna direkcija za profilatisko zaščito v notranjem ministrstvu je izdala za gradnjo zakonih v italijanskih mestih do danes 2 milijardi 46 milijonov lir. Določeni pa so že krediti za nadaljnja dela.

Nepotrebni angleški napori

Bern, 18. jul. s. List »Suisse« piše v uvodniku pod naslovom »Italijanski odpora«, da je Rooseveltovi in Churchillovi poslanice grozilo, da ne bo zadostno poznana in zato so zavestni temu odpomogli ter razširili v italijanskih mestih letake s poslanki. Italija jim je priskočila na pomoč in je v vseh svojih listih objavila celotno besedilo angleško-ameriškega proglasa. Diplomatski sodelavec agencije Stefanij piše ironično: Torej je popolnoma odveč, če pošilja sovražnik ponči letala, da mečejo na skrivaj na Italijo besedila, ki bi jih radi dali čitati Italijanom. Gre za odgovor fašističnega režima na angloameriški manevar, toda ne sme se misliti, da se režim v 20. letih ni mogel globoko uveljaviti in da v vojni narodno čustvo ne more obvladovati razlik ideološkega značaja. Največja zmotja je bila, ko je Nemčija pričela svojo vojno proti Sovjetski Rusiji, menje, da bodo ruske množice brž, ko bodo oborožene, prečele pobijati diktatorski režim, pod katerim so trpele 25 let. Nih takega ni nastalo in zadostno je bilo obrazloženo, da je sovjetski državljani pustili ob stran ideološka vprašanja, da se bori kot ruski patriot odločno proti vpadaletu. Ali se ne bi moglo isto pojaviti v Italiji? Režim, ki vlada nad 20 let italijanskemu narodu, ima v svoje dobro važne ustvaritve. V kakšni meri si je zagotovil pripravnost množic? Nihče tega ne more reči, dokler ne bo odločna preizkušnja dosežena. Ob navzočnosti tujega vodnika lahko italijanski patriot čisto nasprotno reagira, kakor so si obetali zavestniki. Priznati je treba vsaj, da doslej ni bilo opaziti nevarnosti preloma med fašizmom in italijanskim narodom in režim se mora čutiti zelo sigurnega, če pokaže vsakomur poziv tistih, ki si želijo njegovega padca.

Novi predsednik italijansko-nemškega društva v Berlinu

Berlin, 17. jul. s. Za predsednika Italijansko-nemškega društva, ki je opravljalo pod pobudo obžalovanega Tschammerja v Ostena in italijanskega veleposlanika v zadnjih letih izredno učinkovito propagandno udejstvovanje, je bil imenovan državni minister in šef predsedniškega kancelarstva Hitlerja Otto Meissner, ki je med najodličnejšimi osebnostmi v Nemčiji.

Nekrščanska izjava anglikanskega škofa

Buenos Aires, 17. jul. s. List »La Capital« objavlja članek, v katerem žigosa izjave yorskega nadškofa, ki je odobril bombardiranje odprtih mest. Argentinski list piše, da so izjave visokega anglikanskega prelata zbudile začudenje in osuplost. Tako stališče je nerazumljivo. V odprtih mestih žive tisoči žensk in otrok, ki niso v ničemer krivi za to vojno. Prelat, ki daje take izjave, krši molalo cerkve, ki mora gojiti ljubezen do vseh. Ta ljubezen mora biti močnejša kakor čustva sovražstva. Besede nadškofa uničujejo moralno religijo.

Brezuspešni ruski napadi

Zopet 337 sovjetskih tankov in 17 letal uničenih — Deset sovražni-kovih ladij s 62.000 tonami potopljenih

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je ob iz Hitlerjevega glavnega stana, 19. jul. javilo danes poročilo:

Sovjetske čete so tudi večeraj zamaš nasakovalale naše postojanke v južnem delu vzhodne fronte. Pri tem so utrpele ponovno hude krvave izgube in so izgubile 337 oklopnih voz. Na kubanskem predmostju je sovražnik zaradi svojih hudih izgub ustavil svoje napade. Ob Miusu so sovjetske čete nadaljevale svoje poskuse za prodor, ki pa so se vsi razbili ob odločnih protinapadih naših čet. Severno od Bjelgoroda so bili razbiti že pred našo glavno črto v več valovih napadajoči sovjetski pehotni in oklopní oddelki. Pri Orlu so odbile naše čete na vsem področju v menjaajočih se borbah sovražnika na številnih mestih s posebno hudimi izgubami. Na ostali vzhodni fronti so sovjetske čete izvedle samo brezuspešne krejvne napade.

Letalstvo je s svojimi oddelki uspešno posegalo v boje na težiščih obrambne bitke in je bilo uspešno v številnih letalskih borbah. Rumunski lovci so pri tem sestrelili 17 sovjetskih letal.

Na Siciliji nudijo nemške in italijanske čete deloma v gibljem boju sovražniku še nadalje ogorčen odpor in so zavrnile južno od Catanije napade za prodor angloških pehotnih in oklopnih sil, ki jih je podpiralo težko topništvo z morja in močne letalske sile. Nemški in italijanski letalski oddelki so podnevi in ponoči obstreljevali z velikimi uspehi prevozne mornarice sovražnika v vodah okrog Sicilije.

Pri obrambi napadov na nemške konvoje ob norveški in nizozemski obali je bila potopljena ena sovražna podmornica, zaščiten pomorske enote in nemški lovci pa so sestrelili 5 letal. Štiri nadaljnja sovražna letala, med njimi eno veliko pomorsko letalo, so bila uničena nad Rokavskim prelivom in Atlantikom. Izgubljeno je bilo eno lastno lovsko letalo.

Pretelko noč so preletela posamezna sovražna vznemirjevalna letala nemsko ozemlje.

Nemške podmornice so potopile v borbi proti sovražnemu dovozu ponovno 10 ladij s skupno 62.000 br. reg. tonami.

Razširjenje bojov na ruski fronti

Berlin, 18. jul. Sovjetska protiofenziva se širi tudi v sosedne odseke področja pri Orlu-toda najslabšeje boji so v teku okoli mesta samega, ki pa po vesteh iz Berlina ni neposredno ogroženo, kajti Rusi niso mogli prodreti zaporne črte, ob kateri se lomi vsak sovržni sunek.

Po vesteh berlinskih listov napadajo Rusi na štirih točkah: v odseku pri Suhiničih, zapadno od Bjeljeva ter severno in južno od Orla. Prodreti skušajo v smeri proti Brjansku in presekati železnico, ki veže to mesto z Orlom. Potemtakem ne gre več samo za protiofenzivo, ki naj zmanjša pritisk nemških čet na področju pri Kursku, marveč za pravcato ofenzivo velikega obsega z zelo daljnimi cilji. To je razvidno iz velikega števila čet, ki so jih Rusi vrgli v borbo.

Neverjetno mnogoštevilne so oklopne brigade, ki jih sovjetsko poveljništvo neprestano meče na bojišče. S tem hoče razširiti vrzeli, ki so jih sovjetske čete odprele v sistemu prednjih nemških prometnih črt. Doslej je bilo uničenih 3600 sovjetskih oklopnih voz v dvanajstih dneh borbe, toda sovražnikove rezerve morajo biti ogromne.

Zanimivo je tudi dejstvo, da borba ni več krajevne značaja, marveč se bo po vsej priliki razširila tudi na sosedne odseke. Požar se širi in ga bo težko ustaviti. V isti meri, kakor se boji širijo proti severu in proti jugu, mečejo Nemci in Rusi tudi na področjih, kjer verjetno niso imeli namena da se zgrabijo, v borbo množico čet, tako da napadi izvirajo protinapade, protinapadi protiofenzive in protiofenzive nove ofenzive. Pred štirimi dnevi so

se bojevali samo še okoli Kurska. V petek so se boji prenesli že na odseke pri Bjeljevu in pri Suhiničih, sedaj pa prihajajo poročila, da so se tudi na fronti srednjega Donca razvile borbe velikega obsega. Kakor pravijo v Berlinu, delujejo Rusi v sporazumu z Angličani in Američani in hočejo s silnim napotom prisiliti nemško poveljništvo, da bi razcepilo svoje sile. Zaradi tega so Rusi v resnici prešli v napad ne samo v zgoraj omenjenih odsekih marveč tudi ob reki Miusu ter na področju Petrograda in Kavkaza. Lahko se torej reče, da je razen čisto majhnih odsekov vsa vzhodna fronta v gibanju.

Odsek, kjer so najhujši boji, je področje pri Orlu. Tu so Nemci v obrambi, ki pa ni pasivna, marveč podvzema srdite in odločne protinapade, pač pa so nemške čete v ofenzivi v odseku severno Bjelgoroda, kjer so napredovale in prodajajo vedno bolj proti Kursku.

Kakor poroča »Zwölfuhr-Blatte«, so Nemci pri Objanoju obkolili štiri sovražne oklopne brigade. Boji se razvijajo vzdolž železnice, ki veže Bjelgorod s Kurskom, kakor tudi zapadno od te prometne črte. To dokazuje, da so se Nemci odpovedali načrtu za prodiranje proti severovzhodu in za osvoboditev Kurska s hrbita, zato pa so prenesli težo svojih napadov proti severozapadu, da bi neposredno podprli tiste čete, ki se bojujejo pred Orlom. Zato je sovjetsko poveljništvo sedaj prisiljeno, da zavaruje svoj hrbet.

Vremenske okoliščine so se znatno poslabšale, zato letalstvo tudi večeraj ni moglo znatneje sodelovati v bojih. (»Ultimate Notizie.«)

Orjaška bitka od Suhiničev do Azovskega morja

Berlin, 19. jul. s. Kakor se je lahko pričakovalo, so Rusi spoznali nemožnost, da bi hitro dosegli odločitev v orjaški borbi med Bjelgorodom in Suhiničji. Zato so znova razširili fronto napada in so raztegnili svojo ofenzivno pobudo tudi na južni odsek. Po poročilu nemškega vrhovnega poveljništva so Rusi z ogromnimi silami izvršili hude napade na nemške črte ob Miusu in ob Doncu.

Medtem se je tudi na področju Krimskaje obnovila borba. Tu je sovražnik podvel niz odločnih napadov, ki so bili pripravljeni s silovitim obstreljevanjem tako na severnem kriku kakor na vzhodnem delu kubanskega mostišča. Na skrajni južni fronti imajo boji po vsem videzu še krajevni značaj, dasi se jih udeležujejo silne množice pehote in oklopnih voz. V ostalem ima vsaka bitka na tem področju le krajevni značaj že iz čisto zemljepisnih razlogov, kajti kubansko mostišče je popolnoma ločeno od ostale vzhodne fronte. Do tega trenutka še ni vesti, ki bi znale povedati o izbruhu prave bitke, pač pa javljajo o hudih bojih, ki se razvijajo na tem področju.

V pravem južnem odseku fronte pa je prišlo, sodeč po vseh znakih, do obsežne ruske ofenzive na obeh straneh odseka pri Kursku. Zlasti hude borbe se bijejo zadnje dni na obširnem področju pri Orlu. Kakor poročajo tukajšnji vojaški krogi, se je na vzhodni fronti po nekoliko mesecih odmoru obnovila orjaška bitka na črti od Suhiničev do Azovskega morja, na fronti 1000 km, kjer se bore razne armade, opremljene z najmodernejšimi in najbolj

Zlasti na fronti ob Miusu je sovražnik izvršil močne napade z oklopnimi silami, dosegel pa je samo nekoliko manjših prodorov, kjer so Nemci takoj zadržali sovražnika. Samo v odseku neke nemške pehotne divizije je bilo večeraj uničenih 25 ruskih oklopnih voz in ujetih okoli 400 vojakov. Ob Doncu je sovražnik napadel na raznih točkah, toda čujejo; Nemci so zagnali napadaleca nazaj. Na nekaterih točkah je prišlo do nemških protinapadov, ki so povzročili Rusom hude izgube.

V odseku pri Orlu so bili po zadnjih vesteh iz Berlina najhujši napadi sovražnika južno in vzhodno od mesta. Na jugu je nekoliko stotin težkih oklopnih voz ponovno skušalo prodreti nemške črte, ki pa se jim je posrečilo vzdržati siloviti pritisk. Pri tem je bilo uničenih 130 jeklenih orjakov. Vzhodno od Orla pa so od 250 oklopnih voz ostali razbiti na bojišču 104.

Odlikovanje

Ribbentropovega sina

Berlin, 18. jul. s. Rudolf v. Ribbentrop, stotniški poveljnik neke oklopne divizije SS, sin zunanjega ministra, je bil odlikovan z viteškim križem reda Železnega križa zaradi zaslug, ki si jih je pridobil v zadnjih dveh tednih na čelu svoje stotnije v bitki na področju severno od Bjelgoroda. Izkazal se je s posebno hrabrostjo ne samo v obrambni bitki, temveč tudi v napadu njegove divizije. Rudolf v. Ribbentrop je bil rojen 11. maja 1921.

Rusija stremi že od nekdaj na Sredozemlje

Berlin, 18. jul. Tukajšnja revija »Geopolitika« objavlja zanimiv članek nemškega političnega pisca Hansa F. Zeckla, ki se bavi z večnimi stremiljenji Rusije, da bi prodrla do Sredozemlja. Zeck omenja, da je ruski orjak že pod Petrom Velikim usmeril svojo imperialistično politiko proti zapadu in da je Rusija pod Katarino Veliko izzvala grški upor l. 1774. Kot prvi poskus prodora na Sredozemlje, Poslej so se takji poskusi vedno bolj množili. Rusija se je s tem namenom vedno vmešavala v politiko balkanskih držav, vtkala se je v zadeve Male Azije in se je skušala na vse načine približati Carigradu. Kazala je celo voljo, da odreka Angležem pravice do Malte. Tudi zaradi posesti Jonskih otokov je bila ruska politika vedno v sporu z Anglijo. To nasprotje med Londonom in Petrogradom je bilo često v korist sredozemskim narodom, da se lahko odbijali z uspehom ruska stremiljenja.

Tudi danes, pravi člankar, tako zvana sovjetska politika svetovne revolucije ni v svojem bistvu nič drugega kakor nova oblika starega nikoli ne opuščenega ruskega stremiljenja, samo da je danes položaj nekoliko drugačen. Anglija se zaradi potreb svoje usodne protivropske politike ne kaže več nasprotna ruskemu prodiranju, marveč ga skuša celo podpirati. Dokaz za to je n. pr. državljanska vojna v Španiji, zlasti pa beograjski državni udar l. 1940. Anglosaška plutokracija se v obeh primerih ni upirala ruskemu poseganju po Sredozemlju, marveč se je popolnoma pomirila s tem dejstvom.

Iz navedenega izvaja Zeck zaključek, da vidijo evropski narodi v britanski grožnji obenem tudi grožnjo, da bi Rusija prodrla proti jugu. Zato bi samo popolna zmaga Nemčije in njenih zaveznikov na vzhodu lahko rešila Evropo največje nevarnosti, ki ji preti iz Moskve. (Il Popolo d'Italia.)

**Inserati v »Jutru«
imajo velik uspeh!**

General Franco o načelih španske politike

Važne izjave na seji španske falange

Madrid, 18. jul. s. Pod predsedstvom državnega poglavarja se je sestal svet falange, pred katerim je imel Franco važen govor.

Madrid, 18. jul. s. Na sestanku sveta falange so kavaldira pozdravili z močnimi ovacijami. Po prečitani poročila o delovanju sveta od 8. decembra l. 1942 dalje, ki ga je prečital minister za delo Giron, je svet odobril dva odloka glede volitev v sindikalne položaje ter ureditve funkcij sindikalnih organizmov. Takoj nato je pozdravljen z vzkliki »Franco! Franco!« govoril kavaldir. Omenjajoč, da je falanga odločila, da se bo svet sestal vedno pred obletnico slavnega pokreta v znak poklona tistim, ki so padli za vstajenje Španije, in da so se od 18. julija l. 1936 strnila patriotska stremeljenja vojske s krepostni naroda, troje politično in duhovno špansko edinstvo, je zatrdil, da se ne sme pozabiti na preteklost, da se ne pade zopet v dekadenco. Pozval je vse Špance, naj izmerijo svojo vero in izprašajo svojo vest. To pa zaradi tega, je nadaljeval, ker tuja propaganda rada potvarja resničnost falangističnega gibanja in zanika vstajenje naroda. Treba je spomniti, je podčrtal kavaldir, da je lahko samo avtoritativni režim rešil državo pred propadom, ki je nastal v dneh liberalne monarhije in kateri je sledila republika, ter da je falangizem bil in ostane avtoritativni režim. Vztrajal je pri nujnosti, da gibanje bolj kakor kdaj bdi, kajti nevarnosti, ki oblegajo narode, so se zaradi vojne še ogromno povečale. Zatrdil je, da že dolgo nihče ne more imeti iluzij. Liberalno-kapitalistični sistem je izginil za vedno in ne bo mogel nikoli več vstati, kajti premočno je hrepenenje narodov po pravičnosti. Vojne pospešujejo oblikovalni proces in razvojni proces narodov, je naglasil Franco. Nakar je govoril o komunistični nevarnosti. Dejal je, da je komunizem izredno huda nevarnost v dobri krizi, in je spomnil, da se je razvil v Španiji med krizami v l. 1934 in

1946. Potem, ko je vprašal, kaj bi bilo iz Evrope, če bi morali tudi evropski narodi podležiti in bi se komunizem razširil na celino, je Franco podčrtal, da teorijo boljševiškega stremeljenja po Evropi, Afriki in Aziji glavno akrob vseh državnih poglavarjev. Izjavil je, da Španija vendarle lahko vedno gleda v bodočnost in zavest svoje moči. Falangistično gibanje predstavlja pravo rešitev narodnih vprašanj na duhovnem, političnem, gospodarskem in socialnem področju. Franco je nato dodal: Mi se ne vmešavamo v notranje ureditve drugih narodov in zahtevamo spoštovanje za to, kar je Španija ustvarila s svojo žrtvijo. Španija zavrača liberalizem. Toda narod sodeluje v vodstvu države in Španci se čutijo resnično vladajoči tako na moralnem kakor na gospodarsko-socialnem področju. Omenjajoč spletke nekaterih starih politikantov, ki so v službi masovstva, ki je bilo vedno pod ukazi tujca in od katerega so prišle vse zasede in vsa izdajstva proti Španiji, je govornik poudaril, da se za te maneuvre, ki poslušajo vedno stremeljenja izseljenih masovcev, vlada ne mení. Omenjajoč, da je odredil pred letom dni, naj falangistične vrste ostanejo odprte za vse, ki jih ne težijo pretekla odgovornost, da bi sodelovali v narodnem vstajenju, je Franco podčrtal, da ta koncesija ne more opravčevati, da bi se tuja spekulacija posluževala tega za podpiranje povratnikov, ki so nezdružljivi s stvarnostjo zgodovinskega trenutka. Izjavil je, da bo uporabljena skrajna strogost za obrambo pokreta, in je zaključil: Ne dopuščamo, da bi kdo spravil v nevarnost našo vero, obstoj naše domovine, politično edinstvo naroda.

Govor, ki je bil večkrat prekinjen z odobravanjem, je bil ob koncu pozdravljen z močnimi manifestacijami in se je zborovanje zaključilo z vzkliki »Franco! Franco!« in s petjem himne »Cara al sol«.

Razdelitev nagrad v tekmah dela

V nedeljo ob 11. so bile na sedežu pokrajinskega Dopolavora razdeljene nagrade prvem trem najbolj ocenjenim udeležencem delavskih tekem, ki so bile v Ljubljani v mesecu aprilu in maju in o katerih izdajo smo že poročali.

Predsednik izvršnega odbora inž. Carra je prinesel nagrajenecem pozdrav Visokega komisarja in Zveznega tajnika Ljubljane ter je poročal o poteku tekem.

Nato je pohvalil tekmovalce, ki so se zlasti odlikovali, naglašajoč važnost tekem dela, ki tvorijo dokaz tehnične sposobnosti mladih delavcev.

Določbe o podnajemnikih

Priobčujemo osnovne določbe z dne 27. septembra 1941-XX. št. 115 glede podnajemov, ker se je izkazalo, da se zadnji čas množe prekri omenjene navedbe:

Čl. 5. Cene za podnajeme, vseživ uporabo, pranje ter likanje posteljnega perila in brisač kakor tudi snazanje, ne smejo presegati sorazmerne vrednosti najetega objekta in dodatka za rabo opreme in postrežbo.

V ta namen je treba vzeti za podlogo celotni znesek po davčnem uradu ugotovljene najemnine za celo stanovanje z vsemi pripadki in deliti s številom sob. iz katerih stanovanje sestoji. Kuhinja in drugi poselski prostori se štejejo za eno sobo.

Tako določena vrednost se sme zvišati:

a) za 100% pri sobah, ki so moderno opremljene z naslanjačem ali ležalnimi divanom in z uporabo kopalnice dvakrat na teden in uporabo telefona;

b) za 90% pri dobro opremljenih sobah in z uporabo kopalnice enkrat na teden;

c) za 70% pri navadno opremljenih sobah in brez uporabe kopalnice.

Za sobe, oddane že drugim najemnikom, se nikakor ne morejo zahtevati višje cene, kakor so bile v rabi na dan 15. marca 1941.

Čl. 6. O sporih glede določitve cen iz prednjega člena odločajo brez pravice do pritožbe mešane komisije, ki se postavijo pri vsakem krajevno pristojnem občupravnem oblastvu prve stopnje in so sestavljene iz enega predstavnika delodajalcev (Društva hišnih posestnikov), enega predstavnika najemnikov (Društva stanovanjskih najemnikov) in enega predstavnika občupravnega oblastva prve stopnje, ki komisiji predseduje.

Čl. 7. Kršitvi določb te navedbe se kaznujejo z globbo do 5000 lir in v hujših primerih tudi z zaporom do treh mesecev.

Zaplemba imovine upornikov Vardjana Antona in Josipa

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je gde na predlog okrajnega civilnega komisarja v Črnomlju z dne 21. aprila 1943-XXI, in upoštevajoč, da je po preiskavi, opravljeni po členu 6. navedbe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201, šteti Vardjana Antona pok. Antona in Vardjana Josipa pok. Antona iz Črnomlja za upornika po členu 2. te navedbe in da je torej vsa njuna imovina zaplenljiva, odloči:

Zaplenja se vsa premoščina in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornikov Vardjana Antona pok. Antona in Josipa Vardjana Pezdire, roj. v Črnomlju dne 6. avgusta 1903 in tam bivajočega pod št. 97, in Vardjana Josipa pok. Antona in Josipa Vardjana Pezdire, roj. v Črnomlju dne 16. novembra 1911 in tam bivajočega pod št. 97, četverjara, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Vse morebitni imetniški premoščini po katerem koli naslovu, lastnina Vardjana Antona in Josipa, in njuni dolžniki se pozivajo po členu 7. in v izogib kazenskih odredb po členu 8. navedbe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, in napoštevno trg 7-II, stvari, ki jih imajo, in dolgov, katere jima dolgujejo s prepovedjo vrniti jima ali drugim stvari ali dolgovani znesek tudi le deloma plačati.

Ta odločba je takoj izvršna in je bila objavljena v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino, dne 17. julija 1943-XXI«.

Kupujte svoje potrebščine pri naših oglaševalcih!

Prijazno povabilo

Predpolndem po dolgem času slučajno srečal Toneta, tovarša iz šolskih let, ki je bil najzavistnejši med vsemi in najbolj skop.

Pogledal me je in dejal: »Postal si mišav, Pepe. Komaj da sem te spoznal«.

»Tudi jaz te skoraj nisem spoznal kajti videti si dobro rejen, še čez mero«.

»Da, da, poročil sem se pravočasno in dobro. Tastovi na deželi pa pošiljajo včas h dobre stvari, ki...«

»Ki niso iz zlata, a so vseeno dragoceno!«

»Da, tako je pač«.

Meni so se sline nabirale v ustih. ko sem mislil na Tonetov jedilni list. Tedaj mi je dejal s pokroviteljskim glasom: »No, oglaš se včas pri nas, kadar te bo veter privel v našo stran. Star prijatelj, kakršni si ti, je vedno dobrodošel«.

To je bilo predpolndem: sedaj se bliža večer in z njim ura večerje. Tudi moj želodec, ki je sicer tako potrpečljiv, me opozarja na to. Že ves teden ni imel nič mesnega v sebi. Tedaj me obide srečna misel. Pogledam na uro. pokličem po telefonu svojega prijatelja Janeza in mu dam podrobna navodila — četrte ure pozneje pa potrkam na Tonetova vrata. Mlada žena mi odpre.

»Poljubljam tako, milostiva. Sem star Tonetov prijatelj. Tako pristočno me je povabil, da...«

»Prosim, vstopite, vstopite, je zašustela Tonetova žena pol sladko pol kisló, »Toneta bo veselilo.«

Gospodarstvo

Sprememba najvišjih cen za kavarniške obrate

Smatrajoč za potrebno, da se spremene nekatere cene v maksimalnem ceniku za kavarniške obrate v mestu Ljubljani, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo z dne 9. maja 1941-XXI št. 17 in z dne 1. oktobra 1942-XXI št. 186 izdal naredbo s spremembami najvišjih cen za kavarniške obrate, ki je objavljena v »Službenem listu« 17. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo.

Za kavarniške obrate v Ljubljani se določajo naslednje najvišje cene, ki veljajo za posrežbo pri mizi (prva številka velja za obrate I. kategorije, druga za obrate II. kategorije in tretja za obrate III. kategorije): črna kava, kapucin 3 lire, 2,70 lire, 2,50 lire; mazagran 4, 3,20, 2,80; čokolada, kakao 5, 4, 3,50; porcija čaja 4,50, 3,60, 3,10; porcija čaja s citrono 4,75, 3,80, 3,30; čaj v kozarcu 3,50, 2,80, 2,50; čaj v kozarcu s citrono 3,75, 3, 2,60; punč, grog 6,50, 5,20, 4,60; limonada vroča 3, 2,70, 2,50; malinovec, oranžada 3,50, 2,80, 2,50; limonada 3, 2,70, 2,50; oranžada San Pellegrino, steklenica četrta litra, 6, 4,80, 4,20; mineralna voda ali soda 2 dl 2, 1,60, 1,40; steklenica piva pol litra 6, 4,80, 4,20; vermut Martini, Cora, Cinzano in Gancia 4, 3,20, 2,80; vermut druge vrste 3,50, 2,80, 2,50; Malaga, Marsala 4,50, 3,60, 3,10; Amerikano 4,50, 3,60, 3,10; Bitter Campari 4,50, 3,60, 3,10; Fernet Branca 4,50, 3,60, 3,10; med, marmelada 5, 4, 3,50; porcija sladoleza 5, 4, 3,50.

Kolikor ne odreja naslednji odstavek drugače, ostanejo za postrežbo pri točilni mizi v veljavi najvišje cene, določene z naredbo z dne 1. oktobra 1942-XXI št. 186.

Za vina veljajo najvišje cene, določene za gostinske obrate in kavarnarje z naredbo z dne 8. junija 1943-XXI št. 65.

Kolikor niso spremenjene s to naredbo, ostanejo v veljavi določbe navedbe z dne 1. oktobra 1942-XXI št. 186.

Racionalizacija v nemški proizvodnji pohištva

Prodaja pohištva je v Nemčiji vezana na nakupno dovoljenje, ki se izdaja samo potrebnim osebam iz bombardiranih mest, vojnim invalidom in mladim z vojske, ki so omogočeni zmanjšanje števila delovnih ur za izdelavo spalnice za 75%. Pri tem je predpisano, da se sme za eno spalnico porabiti največ 0,49 m³ lesa. Prihranek delovnih ur je dosežen predvsem z uveljavitvijo enotnih tipov in s proizvodnjo v velikih serijah, pa tudi s tem, da se je zmanjšala poraba lesa obdelava materiala. S tem pa ni rečeno, da so komadi vojnega pohištva enostavno surovo zbiti predmeti iz lesa. Tudi danes se izdeluje to pohištvo po načrtih priznanih umetnikov. Material je dober les ter se prav tako uporabljajo furnirji, sevela iz domačega lesa. Odpadi pa mora politura ali slična obdelava, odnosno lakiranje. Odpadi so tudi nepotrebni okraski in je povsod merodajna le smotnost.

Pohištvo se izdeluje v velikih tvornicah z modernimi stroji, zato se mora uporabljati le kvalitativno dobro izsušen les, tako da je tudi s tega stališča pohištvo brezhibno. Ne izdelujejo pa se taki komali pohištva, ki niso neobhodno potrebni, kakor na primer nočne omarice, toaletne mizice itd. Glede na enostavnost obdelave in manjše število kosov je seveda tudi cena bistveno nižja, kakor je bila pred vojno. Prej je znašala cena za preprosto spalnico 800 do 900 mark, sedaj pa znaša cena za tipizirano spalnico 250 do 400 mark. Čeprav je bil dosežen prihranek pri uporabi lesa, je vendar to tipizirano pohištvo zelo trpežno. Tako je na primer postelja preračunana za obtežbo do 350 kg. V tej zvezi poročajo dunajski listi, da je zlasti avstrijska industrija pohištva pritegnjena k proizvodnji. Danes izdeluje na področju bivše Avstrije novo serijsko pohištvo 50 tvornic, medtem ko je pred priključitvijo Avstrije izdelovalo serijsko pohištvo le 8 tvornic. Dunajski majhni mizarji so se za proizvodnjo takega pohištva združili v zadrugo.

Posamezni mizarji izdelujejo sedaj v velikih serijah le posamezne dele. Serijsko izdelovanje je pa omogočilo, da se je produktivna kapaciteta teh malih mizarjev izredno povečala.

Gospodarske vesti

Sprememba regulativnega načrta v št. Petru. Ljubljanski župan objavlja v »Službenem listu« razglas glede spremembe in dopolnitve regulativnega načrta za naselje med Ilirsko ulico, Sv. Petra cesto, škofjo ulico in Vidovodnjo cesto. To spremembo je župan odredil v smislu § 12. gradbenega zakona, ker to zahtevajo važne javne koristi. Načrt in odločila za izvajanje sprememb in njih izvršitev bodo v smislu § 9. gradbenega zakona vnovič razgrnjeni na javni vpogled v uradnih mestnega tehničnega oddelka. Nabrežje 20. septembra št. 2, II., soba št. 41, med uradnimi urami za dobo 20 dni, počenši s potekom 15. dneva po objavi tega razglasa v »Službenem listu« (počenši s 1. avgusta). Interesenti lahko vse pripomočke pregledajo in si napravijo prepise načrtov. Pritožbe zoper spremembe morajo predložiti občini najkasneje v 15 dneh po poteku roka za javni vpogled, sicer se ne bodo mogle upoštevati. Pritožba pa je dopustna zgolj zaradi kršenja zakonskih predpisov o postopanju ali zaradi ogrožanja javnih koristi po občini.

Iz trgovinskega in zadrugnega registra. Pri Akcijski družbi za kemično industrijo na Dunaju, podružnici v Ljubljani, je izbrisan zaradi smrti reprezentant-ravnatelj družbe Folke Fröier. Edini reprezentant podružnice Aleks Rosman je imenovan za direktorja, vpisan pa je prokurist Ervin Hitzl, uradnik podružnice v Ljubljani, ki je upravičen podpisovati tvrdko kolektivno z enim reprezentantom ali drugim prokuristom. — Pri Vinarški zadrugi z o. j. v Kostanjevici je izbrisan dosedanj član upravnega odbora Ivan Šteh, vpisan pa Janez Sintič, posestnik v Osterci. — Zadruga »Učiteljski dom Viteškega kralja Aleksandra I. Zednitičja v Ljubljani«, zadruga z o. j. je spremenila besedilo zadruge v »Učiteljski dom«, zadruga z o. j. v Ljubljani, izbrisana sta člana upravnega odbora Franc Starman in Ivan Gerold, vpisana pa sta Josipina Mihelič, upokojena učiteljica, in Fortunat Lampret, upokojeni učitelj, oba v Ljubljani. — Pri Nabavni in prodajni zadrugi z o. j., Velke Lašče, je bil izbrisan dosedanj pooblaščen uradnik Jože Brodnik, vpisan pa novolmenovan pooblaščen uradnik Ivan Tiselj s pravico sodelovanja za zadrugo s še enim članom upravnega odbora.

Prva zamenjava obveznic bivše Poljske. Čeprav Poljska generalna gubernija ni pravna naslednica bivše poljske države in Nemčija ni priznala pravic imenikov poljskih državnih obveznic, je nemška vlada izdala prvo naredbo o odškodnini za poljske državne obveznice. Ta odškodnina je priznana onim lastnikom teh obveznic, ki so nemški državljanji ali pa so z njimi postavljeni v isto vrsto (državljanji na preklic, pripadniki protektorata itd.). Tem osebam bodo v zameno za poljske državne obveznice izdane 3,5% nemške državne obveznice nakaznice, ki se bodo obrestovale od 15. oktobra t. l. naprej. Za obresti od 1. septembra 1939 naprej se k izračunani glavnici prišteje še 12%. Odškodnina v markah je pri posameznih državnih papirjih različna in se giblje pri navadnih obveznicah med 30 in 40 mark za 100 zlotov. Pri nekaterih vrstah obveznic je ključ nekoliko nižji, najvišji pa je za obveznice 8% državnega posojila iz leta 1922., kjer znaša 50 mark za 100 zlotov, kar točno ustreza službeni razlici 1 marka enako 2 zloti.

Gospodarske vesti iz Hrvaške. Hrvatski državni urad za cene je v skladu z zakladnim ministrom odredil odkupno ceno za letošnji pridelek oljnatih repice v višini 15 kun s pribitkom državne premije 10 kun za kilogram. Vrh tega lahko proizvajalci oljnatih repice za vsakih 100 kg oddane pridelke kupijo po predpisanih tvorniški ceni 5 kg rafiniranega olja. Oblastva nadalje želi propagirati sejanje oljnatih repice, ki vsako leto zgodaj rodi in prinese kmetu prvi denarni dohodek. Zgodnja letina pa omogoča na istem zemljišču še drugi pridelek. — Hrvatska državna banka je objavila svoje stanje na dan 30. junija, iz katerega sledi, da so znašale ta dan zlate in devizne rezerve 1,30 milijarde kun, predjuni na terjatve v inozemstvu so izkazani v višini 429 milijarde kun, menična, čekovna in lombardna posojila pa v višini 13,85 milijarde kun. Državni dolg zaradi prevzetih obveznosti iz likvidacije bivše jugoslovanske Narodne banke znaša 7,81 milijarde kun, tekoči račun za zakladnega ministarstva pa 0,50 milijarde kun. Ob koncu junija je bilo v prometu za 24,20 milijarde kun bankovcev, živno obveznosti pa so znašale 3,09 milijarde kun.

IZŠEL JE

ROMAN »DOBRE KNJIGE ZA MESECE JULIJ —

PEARL S. BUCK:

„VZHOD IN ZAPAD“

Knjiga se naročnikom »DOBRE KNJIGE« že raznaša na dom. Oni naročniki, ki sami prihajajo po knjige v upravo naših listov, naj pridejo ali pošljejo tudi po novo.

V nadrobni prodaji se dobi novi roman v knjigarnah in v naši upravi v Narodni tiskarni. — Broširani izvod velja 13.— lir, vezani pa 28.— lir.

Novorosijsk

Že devet mesecev je Novorosijsk v najsprednji fronti. Dne 7. septembra 1942 so mesto zasedli nemški grenadirji s podporo rumunskih konjenice, ki je napadla mesto z zapadne strani predmestnih delov.

Tam, kjer je sedaj velika zajeda v kopnino in kjer se širi mesto proti pogorju, je stala svoj čas cvetoča grška trgovinska kolonija. V 12. stoletju, potem ko so se Grki morali umakniti turškemu pritisku, so Turki na tem mestu zgradili trdnjavo Sušuk-Kale. To trdnjavo je ruska vojska l. 1812., za časa tretje rusko-turške vojne zavzela ter jo uničila. Po odmrski pogodbi pa je to ozemlje pripadlo Rusiji.

L. 1836. so Rusi trdnjavo na novo pozidali. Novorosijsk ima v svojem zaledju čudovito postojanko. Njegovo pristanišče je od narave tako zavrženo, da že samo na sebi nudi vse možnosti svojemu utjevalu. Mesto Novorosijsk je bilo zgrajeno za cara Nikolaja I., ki mu je tudi določil ime Novorosijsk, kar pomeni po naše Nova Rusija.

V dobi krimske vojne so kombinirane angleško-francoske pomorske enote hudo bombardirale Novorosijsk ter ga skoro popolnoma porušile. Toda kmalu nato se je mesto dvignilo iz razvalin. Lega mesta je namreč tako ugodna, da je naravnost prilačna za utrjevalna dela. Pomorski in trgovinski promet se je v Novorosijsku dvignil od leta do leta. Od l. 1888. do pred svetovne vojne je Novorosijsk zavzemal drugo mesto med vsemi ruskimi pristanišči za izvoz žita. V njem so pretovarili vsako leto 2 in pol milijona ton tovarov. Poleg žita so nakladali na ladje tudi cement, petrolej in les.

Kar odlikuje Novorosijsk pred vsemi ostalimi kavkaškimi pristanišči, je njegovo notranje pristanišče, ki se vije 7 km daleč ter je tako globoko, da lahko sprejme največje oceanske ladje. Pristanišče ima poleg tega to ugodnost, da ne zamrzne niti v najhujši zimi.

Sovjetska vlada je dala v zadnjih letih Novorosijsk modernizirati, povečala je njegovo pristaniško ozemlje, zgradila ogromne hladilnice, silose za žito ter opremila pristanišče z žerjavci za dvigavanje tovarov. Zgradili so tudi mnogo novih skladišč ter povečali naprave novorosijske elektrarne.

Na južnem delu mesta, proti Tuapseju, se dvigajo iz morja ogromne črte, ki s svojo snežnobelo belino že od daleč opozarjajo nase. To skalovje pomeni pravcato bogastvo Novorosijska. Daje namreč snov za cement, ki ga tukaj izdelujejo iz belega kamna. Cementne tvornice v Novorosijsku

so dajale v zadnjih letih 30% vsega potrebnega cementa za zidavo v Sovjetski zvezi.

Pred selanjo vojno je imel Novorosijsk 100.000 prebivalcev, katerih 95% je bilo delavcev. Delavci so bili zaposleni v oboroževalni industriji, v tvornicah za hidroplane, metalce granat in v tvornicah za municijo. Seveda so izdelovali tudi živila, prvenstveno konzerve, ki so jih razpošiljali z železnico in ladjami širom Rusije. Zaradi velikega prometa je bilo treba postajne naprave v Novorosijsku prezidati in povečati ter so zato v okolici Novorosijska zgradili posebno tvornico za popravila lokomotiv in vagonov.

Železnica veže Novorosijsk s Krasnodarom ter ostalim zaledjem notranje Rusije, predvsem s Kavkazom. S postaje Tunelnaia drži vzporedna cesta v letovišče Anapo ter dalje proti križiščni postaji Krimskaia.

V ruski državljanski vojni je igral Novorosijsk pomembno, toda tudi tragično vlogo. Tok okrog so divjale trdovratne in krvave borbe med belimi in rdečimi. Potem ko so bele gardiste dokončno potisnili z donskega in kubanskega področja, so morali oložitvi orožje. S Krima so mnogi preko Novorosijska odrinili v Turčijo, od tam pa naprej v Evropo.

Važna strateška ključna postojanka tega mesta in pristanišča nam lahko razloži velike napore Sovjetov, ki se nenehoma trudijo, da bi zopet osvojili Novorosijsk. Podoba je, da boljševikom ni nobena cena v tem pogledu previsoka. Z Novorosijskom bi namreč padel vogalni steber nemškega kubanskega predmostja, kar bi imelo za vse ostale postojanke na bližnjem ozemlju velik vpliv.

Incidenti med poljskimi in sovjetskimi vojniki v Iranu

Ankara, 17. jul. s. V Iranu so sovjetske oblasti zahtevale od angleških oblasti, naj bi se poselila premostitev poljskih četi, ki so se ostale na iranskem ozemlju, proti zapadu. Ta korak je po vsej priliki v zvezi z incidenti, ki so se pripetili pred kratkim na demarkacijski črti v območju, ki so ga zasedle sovjetske čete. Poljski vojniki iz bližnjih vojašnic so več noči po vrsti oddajali strele iz pušk proti sovjetskim oddelkom.

Potopljena sovjetska ladja

Berlin, 18. jul. s. Kakor se doznavja iz pristojnega vira, je nemška podmornica potopila na Črnem morju sovjetsko trgovsko ladjo srednje tonaže.

Žrtve ameriškega napada na Amsterdam

Amsterdam, 18. jul. s. Med ameriškim letalskim napadom na Amsterdam je bilo 130 smrtnih žrtev, 100 ljudi pa ranjenih, med njimi 53 hudo. Izpod ruševin cerkve sv. Rože, ki je bila zadeta med službo božjo, so potegnili 13 trupel. Nadaljnjih 15 žrtev je bilo med gojenci neke šole.

Žrtve letalskih napadov na Francijo

Pariz, 17. jul. s. Poročilo o zadnjem napadu angleških in ameriških letal na kraje severno-zahodne Francije javlja o 100 mrtvih in 250 ranjenih. »Matin« označuje ta napad kot nov zločin sokrivcev pokolja v Vinici.

Spominjajte se slepih!

Kronika

• **Vladni prispevek za protiletalsko zaščito** in zaključila. Iz Rima poročajo, da znaša dosegani denarni prispevek italijanske vlade za protiletalsko zaščito za leto 1943 vred 2 milijardi 46 milijonov lir.

• **28. obletnica bitke pri Podgori.** V ponedeljek 19. t. m. so obhajali v Goriziji in okolici 28. obletnico bitke pri Podgori. V tej bitki so prešli prostovoljci iz Julijske Benečije svoj ognjeni krst. Na predvečer slavnosti, v nedeljo 18. julija je položila organizacija borcev iz svetovne vojne na krsto Scipija Slatopera spominski venec, v ponedeljek jutraj pa je bila žalna spominska svečanost pred kostnico v Oslavi. Sodelovali so predstavniki Stranke, vojaških in civilnih oblasti, posebno številno pa so bili zastopniki karabinjerji.

• **Smrt predsednika milanskega sodišča.** Na neki kliniki v Paviji je umrl t. dni prof. comm. Virgilio Feroci, svetnik kasacijskega sodišča ter predsednik porotnega sodišča v Milanu. Pokojnik je ukaal 52 let ter je bil znan tudi kot odličen pisatelj v juridicni stroki.

• **Smrt viteza železnega križa.** Na vzhodni fronti je padel letalski kraljevski vodja stotnik Bernhard Wutka. Odlikovan je bil z viteškim križcem železnega reda.

• **Pogreb prof. Borghija.** V Triestu so pokopali t. dni profesorja kemije Carla Borghija, ki je poučeval v višjih razredih srednjih šol v Triestu. Podlegel je dolgotrajni bolezni. Prosvetno gibanje v Triestu je izgubilo s pokojnikom odličnega zastopnika.

• **Nagrade poljedelske banke za drugo leto.** Fašistična konfederacija poljedelcev je pri ministrstvu za poljedelstvo in gozlove izposlovala razpis natečaja, ki pridelovalce razdeljuje žetvenih nagrad med pridelovalce druge letine v znesku 200.000 lir. Nagrade bodo prejeli najuspešnejši pridelovalci druge letine.

• **Razstava mladinske umetnosti v Fiumi.** V domu GILA na Fiumi je bila t. dni odprta razstava mladinske umetnosti, ki sta jo organizirala GIL in GUF. Na razstavi visijo dela srednješolskih dijakov in visokošolcev, večinoma slikarski izdelki.

• **Solidarnost s sicilskimi rojaki v Triestu.** Tiskovni urad zveznega tajništva v Triestu je izvedel registracijo vseh v Triestu živečih sicilskih rojakov, ki jim bo Stranka z vsemi sredstvi na razpolago in uslugi v vseh ozihi.

• **Okupacijske znamke »Fiumano-Kupa«.** V aprilu 1941 so izdale italijanske okupacijske oblasti za področje Fiume in Kupa posebne znamke s pretiskom. Znamke so bile pri poštnih uradih kmalu pokupljene in pozneje vzete iz prometa. Zdaj je za pretiskanimi jugoslovanskimi znamkami ogromno povpraševanje.

• **Delavnost zavoda »Luca«.** Iz Rima poročajo, da je zavod »Luca« dovršil niz novih filmskih posnetkov. Produkcija se vedno bolj povečuje, ne glede na omejitve, ki jih nalaga vojna doba. Za posebne potrebe GILA je »Luca« izvršila tri nove filme, poleg tega bosta v najkrajšem času izročena kinematografom za predvajanje še dva druga filma, ki prikazujejo delovanje italijanskih pionirskih oddelkov. Basilio Franchina je poleg tega napravil posnetke za film »Daljina dežela«. Ta film prikazuje naravne lepote Sicilije.

• **Delavci kaznovanih podjetij ne smejo biti prikrajšani.** Sindikalne organizacije so predložile ministrstvu za korporacije v Rimu spomenico, v kateri razlagajo položaj delavstva, zaposlenega pri tvrdkah, ki so bile kaznovane zaradi življskih prekrškov. Spomenica poudarja, da delavci v nobenem primeru ne smejo biti gnetno oškodovani, če se podjetje na ukaz oblasti zapre za kratko ali daljšo dobo. V smislu zakona od 8. julija 1941 je treba vedno skrbeti za to, da delavci redno prejema svoje mezde tudi potem, ko podjetje ne obratuje.

• **Prijava kazne.** Uradni list v Rimu objavlja ministrski dekret od 14. julija t. l., ki določa podrobnosti glede oddaje kazne. Kazen je treba oddati pooblaščenemu zavodu, ki bo potem, ko bodo vse zaolge skupaj, začeli deliti tvrdkam to, kar jim pripada po industrijskem ključu.

• **Sosvet Biennale v Benetkah.** Z Duzejim dekretom, ki je bil objavljen v rimskem uradnem listu, je bil imenovan nov sosvet Biennale v Benetkah. V sosvetu so

med drugimi: senator grof Volpi di Misurata kot predsednik, ing. Giovanbattista dell'Armi kot beneški župan ter dr. Felice Fulchignoni kot predstavnik fašistične stranke. Za konfederacijo profesionistov in umetnikov je imenovan za člana tega sveta nar. sv. Cornelio di Marzio.

• **Omaka iz smokev.** Iz Rima poročajo, da se morajo smokve letošnje letine uporabiti čim največ mogoče za izdelovanje omake iz smokev. Omako bodo uporabljali v pekarnah ter jo bodo dodajali krušnemu testu.

• **Pošten najditelj.** Vojak Ottavio Fonzi je šel v petek proti večeru po rimskem Corsu Italija. V bližini trga Fiume je našel na tleh listič potiskane papirja, ki se mu je v prvem trenutku zdel brez vrednosti. Kljub temu ga je pobral. Ko si je listič natančneje ogledal, je spoznal, da drži v rokah ček za 136.000 lir. Mož je odnesel ček v vojašnico ter ga je izročil svojemu poveljstvu, ki je obvestilo o najdbi pristojne oblasti.

• **Pohabljeni, žene in otroci se vračajo iz Vzhodne Afrike.** V raznih pristaniščih Vzhodne Afrike se je t. dni vkrvalo na štiri ladje večje število pohabljenih moških, žensk in otrok, ki se vračajo iz Afrike v Italijo. Tako je motorna ladja »Saturnia« naložila izseljence v Mogadishu, ladje »Vulcania«, »Giulio Cesare« ter »Dulio« pa so prejele na krov potnike v Massaui. Prvi dve ladji sta že na poti, drugi dve pa pričakujejo v Italiji v teku desetih dni.

• **Prijava živine.** Popis živine se mora po naredbi pristojnega ministrstva izvršiti v Italiji od 20. do 26. julija. Kdor ne bi oddal seznama popisane živine do tega dneva, zapade kazni.

• **Prisotnost duha mu je rešila življenje.** Potnik iz Reggia Emilije pripoveduje, da so bili priče prizora, ko je 19letni Tolmino Trotti iz Ancone prekal železniški tir v trenutku, ko je po njem prhnela lokomotiva. Videč, da se lokomotiva ne more izogniti, se je Trotti vrgel med tračnice, tako da je lokomotiva z vlakom odbrzela preko njega, ne da bi ga najmanj poškodovala. Prisotnost duha je mladeniču rešila življenje.

• **Zid se je zrušil na delavca.** V Milanu se je na 36letnega delavca Gastona Azzarja zrušil zid neke podre hiše. Ruševine so delavca tako poškodovale, da je podlegel ranam.

• **Smrt med ribolovom.** 65letni ribič Pietro Dazzan iz Pissarelle je t. dni lovil ribe. Med tem, ko je čakal na plen, ga je nenadoma obšla slabost, da je izgubil ravnotežje, padel v vodo in utonil.

• **60.000 lir je izgubil med vožnjo z motoklokom.** Milanski trgovski agent Luigi Dufara je bil na poslovnem potovanju s svojim motoklokom. Med potoma se je uslovil v nekem kraju pri Borgomaneru, kjer je pogrešil torbico, v kateri je bilo 60.000 lir. Nazadnje se je pojasnilo, da sta torbico znaknila dva fantiča, ki sta si razdelila bankovce na polovico, nato pa šla z denarjem domov ter izročila gotovino svojim staršem. Dufara je stvar naznanil policiji, kamor pa so stariš obeh mladoletnikov medtem že prinesli denar.

• **Draga kopel.** V Astiju sta se Giuseppe Corona in Rinaldo Aschiero zaradi vročine hotela odkopati v vodah Tarnara. Na bregu sta se slekla ter izročila obleko z vsem, kar je bilo v njej, v varstvo neznanemu človeku. Ko sta se v vodi osvežila in okopala, sta zopet prišla na breg v dobri veri, da se bosta lahko oblekla in odpravila naprej. Toda veliko je bilo njuno razočaranje, ko sta videla, da ni bilo na tregu ne njune obleke ne moškega, ki sta mu obleko, v kateri je bilo 2.400 lir, izročila v varstvo.

• **Huda obsodba zaradi tatvine.** Sodni čez za zaščito države je dne 19. junja izrekel obsodbo proti nekemu delavcu, ki je bil zaposlen pri delu na železnici ter je ob tej priliki poškodoval več gum pri zavo ali v železniških vagonih. Zaradi sabotažnega čina in tatvine, izvršene po sabotaži, je bil delavec obsojen na 11 let ječe, 3.000 lir globe ter na izgubo državljskih pravic.

• **Zaradi ponarejanj menle aretiran grof.** V Benetkah je bil t. dni aretiran grof Giuseppe Castelli, star 44 let, ki so ga zaprli zaradi ponarejanj menice v znesku 1.500.000 lir. Aretiranec je pripisal k menici, ki so je glasila na 150.000 lir, spredaj številko 1 in s tem dvignil vrednost menice za cel

milijon lir. Prizadeti so prišli stvari na sled in so krivca izročili državnemu tožilstvu.

• **»DOLOREX« tablete proti glavobolu.** — V lekarnah Lir 2,50.

IZ LJUBLJANE

u — Še vedno sončno vreme. Že dober teden se vrstijo tople poletni sončni dnevi. Težko se je vreme ustalilo, zdaj pa tudi noče popustiti, čeprav je zračni tlak ol prejšnjega tedna padel za dobrih 5 mm in je barometer v nedeljo popoldne padel že na 760 mm. Res so se tedaj na jugozapadu zbirali grozovi oblaki, ki pa so do Ljubljane prinesli le nekaj kaplic dežja. Čez dobro uro se je nebo začelo spet jasiti in je potem sonce do večera toplo prigravalo. Včeraj jutraj je izgledalo, da se bo vreme poslabšalo, tola že kmalu popoldne je posijalo sonce. V ponedeljek je bilo izredno toplo. Termometer je zabeležil jutraj najnižjo temperaturo 19° C, najvišja toplota v nedeljo čez dan pa je znašala 28,8° C.

u — **Poroka.** V nedeljo popoldne sta se v frančiškanski cerkvi poročila gđ. Vida Vovkova in kapetan g. Ivo Sladovici. Novoporočencema iskreno čestitamo!

u — **Na Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani** se je vršil završni izpit od 28. junija do 17. julija 1943. K izpitu je prišlo 66 kandidatov in kandidatinj. Izpitnemu odboru je predsedoval g. inšpektor Francesco Spazzan. Kandidat(inje) so opravili izpit a) z odličnim uspehom: Hubad Darja (opr. ustn. izp.), Hubad Slava (opr. ustn. izp.), Soline Marija, Hajrihar Jelka, Kislinger Sonja, Lumir Tatjana; b) s prav dobrim uspehom: Bergant Anton, Kavčnik Ivan, Košmerlj Franc, Kumpo Franc, Šircelj Franc, Verlič Janez, Bač Viktorija, Bojc Pavla, Hribnik Vida, Korenčan Vida, Kosec Božidar, Kovačič Cvetka, Krušič Ivana, Merčun Majda, Miklavčič Marija, Šipelj Emilija, Ček Stefanija, Čuš Milena, Habjan Zofija, Hvastita Marija, Jereb Stane, Jug Mira, Macarol Slavica, Obravnič Marija, Okretič Ivana, Oven Amalija, Steiner Vida, Škerjanec Draga, Umek Romana, Zabkar Jožica; z dobrim uspehom: Čerk Ivan, Jakop Vinko, Kraje Viljem, Levstek Jože, Svetlič Stane, Böhm Marija, Juntres Draga, Krže Ema, Lavrič Ana, Pezdrič Angela, Sedej Vekoslava, Sinkovec Blanka, Trampuž Amalija, Zor Marija, Eržen Marija, Glavač Zvonka, Jalovec Vera, Jerman Amalija, Maurer Editha, Slapar Valentina, Mergenthaler Dora; z zadostnim uspehom: Sava Jože, Vadnal Kazimir, Brecljnik Veronika, Lenčič Ana, Skubic Antonija, Sušteršič Draga. Tri kandidatkinje so bile odklonjene za 3 mesece. — **Delačalci,** ki žele dobiti dobre nove pisarniške moči, naj se obračajo na ravateljstvo Državne

dvorazredne trgovske šole v Ljubljani. — **Prijave** za I. in II. razred šolskega leta 1943/44 sprejema ravateljstvo Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani v teku avgusta 1943 med 9. in 11. uro. Natančnejša navodila so objavljena na razglašni deski.

u — **Islandski ribč** je najboljši roman znanega francoskega romanopisca Pierre Lotija. Pisatelj slika z živo besedo zanimivosti pomorskega življenja — opisuje pestrosti eksotičnega življenja ter mojstrsko obravnava problem ljubezni in zenske zvestobe. Znameniti roman je prevedel v slovenščino g. Vladimir Levstik in je leto pravkar izšlo v založbi Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ul. 3.

u — **Mesto cvetja** na grob pok. g. Tanje Ehrlich daruje gospa Marijana Lavrenčič Lir 100 za slepe.

u — **Domača vezila** znamke »Naše«, Ančkam, Danicam, Marjetam, Magdalenam, Jakobom, Nacetom ima Klein, Wolfova ulica.

Z Gorenjskega

Življenje in smrt na Jesenicah. V prvem polletju letošnjega leta je bilo zaznamovanih na Jesenicah več rojstev kot smrtnih primerov. Rodilo se je 165 otrok, umrlo pa je 71 ljudi. Porok je bilo v prvih šestih mesecih 57.

Žrtve materinstva. Dne 5. julija je umrla na posledični poroda Kristina Födererjeva, soproga radovljanskega župana. Pokopali so jo na pokopališču v Kranjski gori. Na zadnji poti jo je poleg sorodstva spremljala množica ljudi. Darovanih je bilo mnogo vencev in šopkov cvetlic.

V Črnučah so nedavno počastili zmagovalce v splošnem tekmovalnem hitlerjevem mladine. Vodja Schweiss je mladeničem in mladenkam izročil spominske igle, ki so si jih priborili, krajevni skupinski vodja Seger pa je najboljšemu v vsaki skupini izročil hranilno knjižico.

V Kamniku so v prvem polletju letos zabeležili 112 porok. V mestu se je rodilo v tem času 64 otrok, umrlo pa je 35 ljudi.

Službeni razgovor v Kamniku. Službene razgovore prehranjevalnega urada so se med drugim udeležili deželni kmetijski vodja Huber, štabni vodja dr. Santner in deželni svetnik dr. Doujak. Pod predsedstvom okrožnega kmetijskega vodje Vintlerja so razmotrivali vsa stvarna področja, pri čemer so obdelali posebno obsežne težave. Na apelu uslužbenec, ki je sledil, sta govorila glavni štabni vodja dr. Santner in deželni kmetijski vodja Huber.

Smrt v Vintgarju. Zaradi večkratnih neurij z dežjem je močno narasla Radovna. Pred dnevi je napravila izlet v sotesko tričlanska družina z Bleda, ki je vsa našla smrt v deroči vodi. Zeno je voda že naplavila, moža in hčerke pa še niso našli.

Dunajske pevke na Gorenjskem. Pred dnevi je na Gorenjsko prišla pevska skupina dunajskih deklet. Obiskala so Tržič in bohinjsko na Golniku. Z avtom so potem dekleta odpeljali na Ljubelj, zvečer pa je bil prireditelj za tržiške meščane. Naslednje dni so dunajska dekleta pela v nekaterih obratih v Tržiču, Kranju in na Jesenicah.

Smrtna nesreča. Na svojem domu se je smrtno ponesrečil posestnik Franc Kosec. Ko je pušal krave iz hleva, da bi jih odgnal na pašo, so ga na dvorišču podrla na tla, pohodile in mu zlomile hrbtenico. Naslednji dan je Kosec za poškodbami umrl. Rajniki je bil vzoren kmet in skrben družinski oče. Zapušča vdovo in 4 otroke.

Spodnje štajersko

Novi grobovi. V Zagorju je umrl obinski namestnik Jurij Arh. V Celju je preminil dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v pokoru dr. Jože Kotnik. Nadalje je umrl v Celju 4-mobranec Franc Ferme. V Mariboru so umrli: višji knjigovodja mariborske mlekarne Rudolf Erhard, star 52 let, naddestnik Jozef Regorščak in 15letni hlapec Rudolf Iskrač iz Poljčan. V Spodnji Poljskavi pri Pragerskem je umrla 60letna Ivana Špessova. Nadalje sta preminili 2 meseca stara Zofija Bratuša in 33letna Ana Kraljeva. Na fronti sta padla 22letni grenadir Pepi Heifler iz Maribora in 21letni podčastnik Ferdinand Böhm iz Radde.

Ljudsko gibanje v Mariboru. V prvi polovici julija je bilo v Mariboru zabeleženih 99 rojstev, med njimi 60 fantov in 39 de-

klet. Umrlo je v tem času 45 ljudi, in sicer 25 moških in 20 žensk. Poročilo se je 33 parov.

Solanje mariborskih učitelje. Od 9. do 16. julija je bilo Solanje učitelje za ročna dela iz Maribora. Navodila in smernice za delo v prihodnjem šolskem letu sta dali Ana Lorberjeva in Ivana Katzjägerjeva.

Poročili so se v Mariboru avtomobilnik Jože Murko in gospodinja Marija Jausovec, kleparski pomočnik Leopold Kolar in pošt. na uslužbenka Terezija Golobova, trgovec Pavel Lederer in Angela Majerčičeva, delavec Bernard Knez in vrtnarka Irma Pecoldova, skladiščni delavec Ludvik Krajnc in jelavka Elizabeta Krambergerjeva, krojač Rajmund Maher in krojaška pomočnica Jožefina Pivčeva, zdravnik Boris Vrečko in namestnica Inge Rungaldier, krojač Ivan Friedrich in krojačica Ottilia Kosijeva, upokojenec državnih železnice Stefan Lah in postrežnica Katarina Čehova, poštni uslužbenec Avgustin Budler in poljska delavka Marija Palucova, polir Janez Vogrin in tovarniška delavka Pavla Marondini, pomožni delavec Jozef Jauh in Ljudmila Gundlova, poročnik Jozef Glasbrenner in namestnica Herta Bartova.

Prva sauna na Štajerskem. V Trbovljah je tamošnje športno društvo zgradilo prvo sauno na Spodnjem Štajerskem. Kopališče je urejeno po finskiem vzorcu.

Udeleženci nemškega tečaja iz Ptuj v Gradcu. Te dni so se mudili v Gradcu udeleženci nemškega jezikovnega tečaja, 33 po številu. Gostje so si ogledali znamenitosti mesta, napravili so nekaj izletov v okolico in bili tudi pri predstavi v opnem gledališču.

Otroško slavo v Rogasški Slatini. Preteklo nedeljo je bilo na športnem prostoru v Rogasški Slatini otroško slavo. Igrala je godba, mladino pa je navedla ženska voditeljica M. Klačova.

Nesreče. 71letno kočarico Marijo Mahajncovo iz Spodnjega Radvanja je podrla krava, pri čemer si je zlomila nogo. Pri delu si je poškodovala nogo 64letna Jožefina Gabrčeva. S koso se je hudo ranila na roki 22letna Marija Peruševa iz Vizeuče. S kolesa sta padla in se hudo poškodovala 11letni Mirko Ambrož iz Sv. Jurja in 33letni Mirko Klauzner, ko sta se hotela izogniti z mrvo naloženemu vozu. Ponesrečenje so pripeljali v mariborsko bolnišnico.

Smrtna nesreča. 30letni železniški namestnik Fr. Karo se je v četrtlet zvečer s polji vračal domov. Na hrbtu je nosil koso. Na strmim pobočju mu je spodrsnilo, da je padel. Nesreča je hotela, da je prišel naravnost na koso. Rana je bil tako huda, da je ponesrečenec na mestu izkvarvel. Njegovo truplo so našli šele naslednji dan.

Iz Hrvatske

Promocija na zagrebškem vseučilišču. Za doktorja filozofije so bili promovirani v Zagrebu med drugimi Slavko Šarič, Željko Jirovšek in Ivan Soklič. Za doktorje prava so bili promovirani Mirko Mesarič, Stanko Tkalič in Vladimir Fišer, za doktorje medicine pa so bili promovirani Marjan Abramovič, Boleslav Slapar in Milan Ramšak.

Žetva v požeški okolici. Iz Požege poročajo, da je v tamošnjem okolišu žetev v polnem razmahu. Klasje je polno in zrna jadra. Kmetje imajo povsod že pripravljene mlatiline.

Javna dela na Hrvatskem. Nemški listi poročajo, da so javna dela na Hrvatskem v polnem razmahu. Prve dve leti je bilo v ta namen izdanih 900 milijonov kun.

Novo vodstvo hrvatskega novinarskega društva. Za predsednika hrvatskega novinarskega društva je bil imenovan ravnatelj in glavni urednik »Hrvatskega Narodca« Ivo Bogdan, za podpredsednika Ivo Mrakovčić, za tajnika Božo Šarkan, za blagajnika Anton Šenda.

Ribarska zadruga v Dubrovniku. Pred dnevi je bila v Dubrovniku ustanovljena ribarska zadruga. Njeni člani so izkušeni ribiči, ki hočejo organizirati zimske ribolov, tako da bo Dubrovnik tudi v teh mesecih preskrbljen z ribami.

Dunajska Opera vabi zagrebško Opero na gostovanje. Uprava Državnega gledališča v Zagrebu je prejela pismo od uprave dunajske Državne opere, v katerem vabi hrvatsko Opero na ponovno gostovanje. Hrvatski listi poročajo, da bo odločitev o gostovanju padla v najkrajšem času.

Sodelovanje hrvatskih in slovaških vseučiliščnikov. Najvažnejše dejanje za časa bivanja slovaških vseučiliščnikov v Zagrebu je bil podpis pogodbe o sodelovanju med hrvatskimi in slovaškimi vseučiliščniki. Svečan podpis je bil izvršen pretekli petek in so mu razen predstavnikov obeh dijaških organizacij prisostvovali tudi drugi odličniki s slovaškim konzulom dr. Ciekertjem na čelu.

Natečaj za ljudske igre. Glavno ravateljstvo za narodno prosveto je razpisalo drugi natečaj za ljudske igre. Prva nagrada znaša 20.000 kun, druga 15.000, tretja nagrada pa 5000 kun. Rokopise je treba poslati do 31. avgusta.

Zbiranje knjig za borec in ranjenec. Vzgojni oddelek ministrstva Oboroženih sil bo priredil v dneh od 26. do 31. t. m. zbiranje knjig za hrvatske borec in ranjenec. Podrobna navodila za zbiranje bo do listi še objavili.

Bolgarski gledališki strokovnjak v Zagrebu. Pred dnevi je prisel v hrvatsko prestolnico načelnik oddelka za gledališča v prosvetnem ministrstvu Jordan Cerkezov. Njegov prihod je v zvezi s premiero drame bolgarskega književnika Stojanova »Moještje«, ki je bila preteklo nedeljo v režiji dr. Branka Gavella.

Dražna najdenih predmetov. Na zagrebški policiji bodo 22. t. m. prodajali najdene predmete, katerih lastniki se niso javili. Listi pišejo, da je zlasti mnogo dežnikov, rokavic, denarnic, moških in ženskih aktov, kovčgov, posebnost pa bo cela vrsta koles. Samo okvirov za kolesa je 70.

210.343 zavarovanih delavcev in namestencev. Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je bilo v aprilu letos na Hrvatskem zavarovanih 210.343 delavcev in namestencev, izmed katerih je 67.13 odstotkov moških. Največja zavarovana skupina so hišne pomočnice, ki jih je 16 tisoč. Povprečna zavarovana mezda je znašala 83,90 kune in je zrasla v primeri z istim mesecem preteklega leta za 30 kun.

dobje; za njim je nastopila doba opere z smrtimi imeni Rossinija, Verdija in Puccinija, nakar se srečujemo s tretjo generacijo, ki se začneja z dvema mojstrima — z Martuccijem in Spangbatijem. Začetki te nove generacije nam niso posebno oddaljeni. Nje prve korine so poglone nekaj let pred svetovno vojno. Omenjena dva mojstra sta se predvsem trudila za vrnitev italijanske muzike na področje instrumentalne glasbe.

V ostalem svetu so nastale medtem v glasbi nekatere spremembe. V Nemčiji je prehajala germaniko-wagnerijanska smer v strausovski simfonično pesnitve, na drugi strani pa je Debussyjev impresionizem dajal nove stvarjalne izpodbude. V takem položaju je bilo italijanskim skladateljem težje najti svoje pravo mesto. In prvi, ki so imeli uspeh zato, ker so po kazali pogum in samovojo pot, so bili Malipiero, Casella in Pizzetti. Posebnost teh treh mojstrov je v tem, da jim je uspelo dati glasbi lasten izraz, ki se je razločeval od barvite harmonije, tako značilne za francoski impresionizem. Ti trije skladatelji so določili italijanski glasbi novo smer, ki se je navdihovala ob najtipičnejših primerih italijanske instrumentalne glasbe 16. in 18. stoletja. Italijanstvo te glasbe se kaže v jasnosti melodijske zgradbe, podprte s harmoničnim bogastvom. To pa je samo ena karakteristična glasbene tvorbe teh skladateljev; prinesli so predvsem ritmično živahnost, ki je bila važna prvina italijanske glasbe 18. stoletja. V zvezi s tem je delo teh mojstrov predstavljalo nekako reakcijo na glasbeno tvorbo prejšnjega stoletja. Če so romantični skladatelji vlenili glasbo v sfero ostalih duhovnih umetnosti, so jo ti italijanski skladatelji zopet privedli na pravi tir, ko so jo sprostili nevarnim prvin in vplivov. Vse, kar je bilo opisovanje ali definicija duševnih pojavov, ni več dobilo izraza v stvaritvah mlade italijanske šole, ki je hotela imeti muziko in samo muziko.

Ti skladatelji, h katerim lahko pridružimo še druge, kakor Respighija in Alfano, so bili izhodišče najrazličnejšim smerem. Danes nudi italijanska glasba bogato podobo stvarjalne dejavnosti.

Najmlajšo generacijo glasbenih stvarjalcev označuje značilna pestrost, in sicer v načinu izražanja prav kakor v formi. Gotovo bi zanimalo, v čem se razločuje tvorba mlade italijanske skladateljske generacije od sodobne glasbene tvorbnosti v drugih deželah. Tu je treba opozoriti na tipičen pojav našega časa, da se namreč vsa umetnost prilagaja svojim duhovnim začetkom. Pri vseh narodih so najizrazitejša tista dela, ki segajo k tradiciji lastne domovine.

Mladi skladatelj Goffredo Petrassi, Luigi Dallapiccola in Margola so odlični dokazi za to, kako umejo močne umetniške osebnosti ustvarjati v duhu, ki se razločuje od mednarodnih struj in od vplivov, s katerimi učinkujejo veliki mojstri. Navedeni trije mladi skladatelji so lahko ponosni da so prinesli v italijansko glasbo pozitiven donesek in obliki izrazitih in samostojnih del.

Ko si nekoliko natančneje ogledamo skladbe nekaterih značilnih skladateljev zadnje generacije, na primer Petrassija in Dallapiccola, opazimo na prvi pogled, da se v obeh postavah pretaka skupna krt tradicije italijanske glasbenega duha. Najprej je treba poudariti pri obeh skladateljih to, kar je bilo vseskar značilno za italijansko umetnost: bistvenost glasbenega izraza. Pri obeh umetnikih govorimo o bistvenosti, ker poteka njuna umetnost iz potrebe izraza: je bolj manifestacija čustva kakor volje. Ta izraz pa ima obilne dinamične in plastične prvine; hrbtenice vsa dela je ritmični dinamizem. Dela, kakor so Petrassijeva »Concerto«, »Salmos«, »Magnificata« in »Coro dei Morti«, nam nudijo krasen dokaz, kako ume umetnik združiti znake svoje jasne in izrazite osebnosti z najboljšimi tradicijami. Luigia Dallapiccola skladbe, ka-

kor »Cori di Michelangelo«. Koncert za klavir in orkester in »Volo di Notte«, pričajo, da so umetniki zmogli razvoja, četudi jim je zloščič tipična in tradicionalna duhovna zakladnica naroda.

(Po Lid. Novmah.)

ZAPISKI

Novo izvršne slovenske knjige. V Slovenčevi knjižnici sta izšli v zadnjem času dve izvršni slovenski novosti: Drugi deli trilogije Janeza Jalna »Bobri« (iz življenja ljubljanskih mostiščarjev) in Radiaševa Rudana zgodovinski roman iz staroškega življenja »Argonavti«. V samozaložbi je izšla Joža Tomazčeva, mladini namenjena legenda »Drvarski Marja« z ilustracijami Jože Beránka. O teh knjigah nameravamo še pisati.

Cerkveni Glasbenik je objavil v nedavni izšli številki za junij, julij in avgust v zvezi s štiridesetletnico Pijevega Motupropia članek »Cerkvenoglasbene določbe«; v njem razpravlja o navodilih in odlokih, ki jih je izdala Cerkev glede duha in značaja cerkvene glasbe. Dr. Anton Dolinar nadaljuje razpravo »Pregled slovenske cerkvene glasbe in obravnava v tem poglavju skladatelje Janka Lešana, Frančiška Sedeja, Janeza Kokošarja, Ivana La. harnarja, Josipa Lavtizarja in Jakoba Aljaža. Stanko Premrl se ob stoletnici Janka Škrbince spominja tega malo znane in svojevrstnega glasbenika in skladatelja ter prikazuje njegovo glasbeno zapuščino. P. F. Acko je prispeval informativen članek »Institutio pontificia di musica sacra«. Številko zaključujejo rubrike: Koncertna poročila (iz peresa S. Premrla), Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo in Razne vesti. Notna priloga prinaša skladbe Premrla, dr. Kimovca in A. Jobsta.

Naročite se na romane
DOBRE KNJIGE

Furunkuloza

Pri vseh kožnih boleznih, ki se pogosto pojavljajo, se zdravnik isto tako kakor laik vedno znova vpraša, ali prihaja takšna bolezen od znotraj ali od zunaj. To vprašanje je posebej merilo za furunkulozo, za katero je opaziti enako kakor v prvi svetovni vojni, da se pojavlja mnogo česče kakor v normalnih časih. Prebno važne je pri tem, da so nekateri konstitucijski tipi nagnjeni k temu obolenju, in sicer so to ljudje, ki jim koža že na zunaj kaže, da je manj odporna vrste. Na primer proti sončnemu paležu. Saj koža ni samo organ, ki odeva telo in ga brani zunanjih škodljivih vplivov, temveč je organ zase, s svojim lastnim življenjem, ki je pa kakor vsak drug organ, odvisen od stanja celotnega organizma. Te lastnosti se očutijo v vsakem obolenju tega organa.

Če si hočemo vplive konstitucije pravilno predložiti, si moramo biti na jasnem, da se morajo razen zunanjih vplivov na kožo kot mejne površine med »zunanjim« in »notranjim« javljati tudi vplivi, ki učinkujejo od znotraj. Ljudstvo govori o marsikaterem človeku, da mu koža »cvete«, in sicer o človeku, ki mu je koža posebno aromatična, ki v posebni meri privlači komarje in podobne mrčes in ki tudi posebno močno reagira na pike žuželk. Drugi ljudje se nagibajo h kožnim obolenjem, ki jih povzroča preobčutljivost za določene snovi. Saj vemo, da niti občutljivost za kopirne ni pri vseh ljudeh enaka. Nedvomno je, da ima neka takšna alergija, kakor imenuje medicinska veda to preobčutljivost, svojo vlogo tudi pri furunkulozi. Ta bolezen je posebno pogosta tudi v pubertetni dobi, ker je fizična aktivnost v organizmu tedaj zelo povečana.

Zdi se, da se nagibljejo k furunkulozi zlasti tisti ljudje, ki jim koža posebno rada reagira na notranje in zunanje vplive. Furunkuloza sicer ni alergična bolezen v pravem pomenu besede, vendar pa je zelo verjetno, da imajo pri njej alergični procesi odločilno vlogo. To spoznanje utegne imeti še velik pomen.

Kolikor pa je mogla medicina stvarno ugotoviti, gre pri furunkulozi predvsem za okuženo žilez lastnih mešičkov, in sicer po povročiteljih navadnih okužitev ran; gre torej za bolezen, pri kateri imajo vplivi od zunaj odločilno besedo. Kakšen pomen ima to okuženie, je najbolje razvidno iz dejstva, da nastanijo v bližini prvga tvora pogosto novi tvorci, zato je pri zdravljenju furunkuloze zelo važno razkuževati tudi okolico. Posamezne tvore obravnavajo čisto s kirurškimi poseki, manjše tvore poskušajo odpraviti z mazili ali tudi obsevanjem z Röntgenovimi žarki. Važno je vedeti, da utegne vsako pritisikanje na tvor iztisniti povzročitelja v krvni ali mezovalni obtok, s čimer nastaja velika nevarnost za notranje organe.

Obravnava posameznih tvorov pa je samo ena stran zdravljenja. Druga skuša nastanek furunkuloze preprečiti že v naprej. Tu je važna predvsem terapija s cepivom, pri čemer se vcepijo telesu oslabiljeni povzročitelji, da ga izpodbudijo k tvorbi zaščitnih snovi. V mnogih primerih je pokazala ta metoda po vsem videzu precejšnjo učinkovitost. Porast furunkuloze v vojnem času bi govorila za to, da je v zvezi z oteženo telesno nego. Vendar pa vodi nesaznost, kakor vse kaže, le pri posebnem sprejemljivosti ljudi do furunkuloze in ti obolijo za njo tudi tedaj, če skrbijo po vseh pravilih za snago svoje kože. Mnogi strokovnjaki menijo, da je furunkuloza v zvezi s pomanjkanjem vitaminov, kajti v marsikaterem primeru vpliva nanjo zelo ugodno uživanje pivskega ali pa tudi manj učinkovitega pekarskega kvasa. Raziskave v to smer pa doslej še niso razčistile vprašanja. Kratke, enostranske dietne kure, ki stremijo za »odvajanjem v črevesje«, so v poednih primerih lahko koristne, vendar pa nezanesljive. Prav tako je težko presoditi že v naprej učinke terapije z vročico, ki jo v zadnjem času uporabljajo mnogi zdravniki. Zanimivo pa je, da vplivajo pogosto zelo koristno »klimatske kure«. Ker imajo pri marsikaterih ljudeh duševni vplivi neko vlogo pri nastajanju in ozdravljenju, bi si lahko mislili, da odloča tudi pri terapiji s spremembo podnebja predvsem duševni preobrat, ki je končno potreben za vsako zdravljenje.

18-letni požigalec

»Požigalec iz Malmöa« je bil aretiran. Več kakor poltisoč let ga je policija zastonj iskala. V tem času je povzročil 83 požarov, in sicer večinoma v Malmöu. V zadnjih tednih je bilo kar po 5 požarov na dan. Aretirani mladenič je 18 let star in se zdi, da je duševno bolan.

Ant. Adamič:

Šola v predmestju

Drsaljšči sta bili v mestu dve. Pod Tirolom na bazarju in »Kerne« v Trnovem. Na bazarju se je sukala ljubljana gospoda, na Kernu pa navadni meščani, Slovenci. Gledalcev je bilo Pod Tirolom mnogo, na Kernu nobenega. Kadar sem šel gledat, nisem nikdar zdržal dlje ko pol ure. Ponašal sem jo zaradi mrzlega preja popihal domov. Tudi tja daleč, v Trnovo na Kern, sem šel gledat. Da nisem nekdo kar prišel gledat, bi mi bile odmrle noge, v roke in prav do kolenec me je pa tako hudo zeblo, da so mi morali prste tretji, potem pa odvajati v mlacni vodi, sicer ne vem, kaj bi bilo. Kadar nas je tako zeblo, smo si drgnili roke tudi s krtačo. Ah, najbolj prijetno je vendar le za pečjo! Toda tudi za pečjo sem vedno sanjal samo o čudežnih drsalčkih, ki te napravijo lahkega ko ptica, da drevis v skokih in lokih sem in tja, zdaj po eni nogi in spet po dveh, tudi zadajski, ko pšica; da si neslišen ko veter in lahek kakor na perutih. Brez trpljenja, brez napora, kar tako z voljo, da napneš in zastaviš noge, pa že gre ko misel. Ah, to mora biti nebesko! Zavidal sem srečnejšim, ki se prvič zavedel globokega prepada, ki me je ločil od tistih, ki imajo drsalke. Potemtakem sta dve vrsti ljudi na zemlji: eni imajo vsega dosti, kar koli jim požel srce, tudi drsalke, in ki seveda niso nikoli lačni, drugi pa nimamo ničesar in sleherni skorjico pogoltnemo z vsledkar neutešnim gladom. Mi tudi nimamo nobenega veselja na svetu, saj ne bomo imeli nikoli toliko denarja, da bi si kupili drsalke ter se hodili držati po ledu. Toda — kar Bog naredi, vse prav naredi. Ali je res? Mora že tako biti, sicer nas ne bi tako udelež. Še najbolj me je potlačila in utešila misel, da imam vsepoved prav mnogo sovrstnikov, ki vsi

MODA IN DOM

Iz progatega tvoriva

Proge vsepoved — na poletnih oblekah, na bluzicah in v kopalnih oblekah, proge na širokih pasovih, romantično zavilanih slanknih, proge na sandalah in na torbica, bodisi ozke bodisi široke — to je geslo letošnje poletne mode! Čemu pa so proge tako mikavne, da nam pri priči očarajo pogled? Morda zato, ker so tako enakomerne in klasične, tako izredno čiste in

lepe v svoji preprostosti, da se jih nikoli ne naveličamo. K sleherni poletni obleki lahko nosimo majhen bolero, ki je rafinirano sestavljen iz posevno ukrojenega progatega tvoriva. Proge na bolero so dokaj široke in zelo pestro pobarvane, zraven pa nosimo širok pas iz enakega tvoriva. Sploh pa tiči v očarljivem in elegantnem učinku progatega pasu neka modna skrivnost, ki je ni moči odgonetiti. Na naši drugi skici najdemo progat pas — to pot so proge ozke in nežne —, ki ga v sredini podpremo s tremi paličicami iz ribje kosti in ki daje postavi videz izredne vitkosti.

S kosom vzorčastega blaga prenovljene stare obleke

Pogostejše kakor prejšnje čase se moramo zdaj potruditi, da že obrabljeno obleko ohranimo, popravimo in prenovimo.

Pri tem nam pomaga moda, ki si izmišlja neštete sestave gladkega tvoriva z vzorčastim. Z novimi vstavljenimi deli iz drugačnega blaga lahko staro obleko docela prenovimo, ne da bi si s tem nakopale kdo ve kakšnih stroškov. Glejte, pri prvi obleki, ki jo vidite na naši skici, vstavimo bluzast živet in širok nabran pas iz karkršnega koli ostanka imprimeja (0,45 cm zadostuje). Iz nemoderne obleke brez rokavov, ki ima dolge živote, pa napravimo

tole čedno poklicno obleko z vštiti dolгим kazakom, ki ga prišijemo na krilo s širokim gladkim volanom (2. skica).

Sodobna kuhinja

Za kosilo: zelenjavna enolončnica (za 4 osebe). Nekaj korenja, 2 čebuli, 2 luka, nekaj glavne solate, nekaj stročjega fižola, pesnega listja in 8 krompirjev narezanih v tanke rezance in prepražimo na 2 žlicah karkršne koli maslobo, nato pa zalijemo z zelenjavno ali maslobo. Enolončnico začnimo s soljo, muskatom in poprom in kuhamo tako dolgo, da je krompir mehak. Medtem premešamo v skodelici 2 žlici moke z enim jajcem ter žličko mleka, nalijemo v to mešanico nekaj juhe, pri tem pa neprestano mešamo, da se nam jajce ne zgrabi, in nato vse skupaj zlijemo nazaj v posodo z juho. Sedaj vso juho počeno raztapamo v pustimo da tako nekaj minut vre, nato pa jo serviramo.

Za večerjo: omeleta iz makaronov (za štiri osebe). 20 dg kuhanih makaronov drobno nasekljamo, temu pa dodamo nekaj kuhanega nasekljanega stročjega fižola ali kake druge zelenjave. Oboje pomešamo s 3 žlicami paradižnikove moke, enim jajcem in primerno količino moke ter začnimo s soljo in papriko. Dobro premešamo zmes pečemo na nizki povi, v kateri smo razbelile nekaj olja. Omeleto zapečemo na obeh straneh in serviramo s solato.

Špinacični emoki. Skuhajte malo špinace ali blitve (mangolda) ter jo drobno nasekljajte z zelenim peteršiljem in zeleno. Nasekljani zelenjavi dodajte eno jajce, malo soli, popra in enotne moke. Iz te zmesi napravite drobne emoke, ki jih zakuhaite v juho.

Raznobarna krompirjeva kaša. Krompir operite in skuhajte z olupki. Ko se skuha do mehkega, ga olupite še vročega, stlačite ga in razdelite na tri enake dele. Prvi del premešajte s sokom iz paradižnikov, drugi s pretlačenim kuhanim korenjem, tretji pa z mleto ali drobno nasekljano špinacijo ali kako drugo izrazito zeleno zelenjavo. Vsak del posebej posolite in premešajte, nato pa nadevajte drugega poleg drugega v namazan kalup, polijte z razbeljenim maslom in praženimi drobtinami ter dajte še za nekaj časa v pečico. Servirajte kot glavno jed s solato.

Kaj vem, kaj znam!

329. Kaj pomeni »ortodoks«?
330. Zakaj se morejo žabe držati tudi na navpičnih steklenih ploščah?
331. Kdaj se začnejo židovski dan?

332. Za računarje:
S števil 1 do 9 sestavite tri mešana števila (cela števila in ulomki), ki dajo vsote 36, 69 in 94!

REŠITEV NALOG 17. t. m.:

325. Bolgari so bili prvotno mongolsko pleme, ki se je poslovalo.
326. Injekcije je izumil francoski zdravnik Pravaz (1791—1853).
327. Homunkulus pomeni umetno izdelana glava človeka.

328. Križanka:
Vodoravno: 1. pisar, 5. prog, 9. krpati, 14. oves, 16. ave, 18. Natal, 19. dan, 20. kis, 22. pok, 24. pero, 25. on, 26. Argon, 27. Lenka, 28. Erik, 30. krot, 32. Sibir, 35. narava, 37. lan, 39. res, 40. Iva, 41. iti, 46. pavijan, 47. Atila.
Navpično: 1. področnik, 2. Ivan, 3. sen, 4. As (arzen), 6. Ra(dij), 7. ovenčati, 8. Ger(manij), 10. papir, 11. atek, 12. t. a, r, 13. ilovnata, 15. vi, 17. ko, 20. krov, 21. sla, 22. pas, 23. keber, 26. ara, 29. ris, 30. krič, 31. ta, 33. ir, 34. zvil, 36. ata, 37. lov, 38. naj, 40. ili, 42. ka (ka-li), 43. Ra(dij).

Film o Monte Miracolu

Znani nemški režiser planinskih filmov Luis Trenker je v Cormajorsu v dolini Aosta pravkar dovršil snemanje za film »Monte Miracolo«. Tako se namreč imenuje gorski vršac, o katerem si pripovedujejo prebivalci grozljive legende o ljubezni in smrti. Glavno moško vlogo ima Trenker sam, poleg njega pa sodeluje v filmu še cela vrsta italijanskih umetnikov.

lase ali pa v mrzlo vodo. Kdor se je zašel k peči, je dobil hudo vnetje in žgoče ozeblino, ki se jih dolgo ni mogel znebiti.

Drsalke smo si med seboj izposojevali. Mojih iz lesa in brez krivine ni maral nihče; pač pa sem dobil jaz tu in tam boljše robo na nogo, da sem bil za mal čase kakor na konju. Skoraj bliskovito, četudi samo po eni nogi, je šlo po drsanicah, ki jih je bilo ob vseh potih več kot preveč. Bilo je nekaj celo po deset in več sežnjev dolgih. Pa tudi brez drsalke je šlo, po podplatih. Drščali smo tesno drug za drugim, loveč ravnotežje z obema rokama. Kadar pa je kdo zdrčnil ter padel po tleh — to ti je bilo vžreščanje, vpitja in prekipevanja! Nerodno, smolež je pod živo kopico premnogokrat zavekal. Če je bil pravi fant, si je, četudi obranc, povaljan in posvaljan, hitro stregel z obleke sneg, si poravnal kučmo ter se znova korajžno pognal za drugim. Čimreže je se vse smejala in rogalo. Na vasi je še dandanes tako.

Na Ambrozevem trgu se takrat še ni šopiril park. Za spomenikom (kot spomin na reformacijo) je stala ne kajsi čedna Selanova hiša, ki je imela na poljansko stran štacuno za moko, sol in drože. Za hišo je stal skedenj in hlev, kamor si prišel z leve preko dvorišča. Po levi in desni mimo je vkreber držala pot do židanove hiše, ki je zdaj last mesta. Tam so se pričele tudi Gornje Poljane. Marijanišče so sezidali pozneje, ko so podrli med drugimi Karunovo hišo, kjer je prebival rajni pisatelj Milan Pugač. Ondi v drugi hiši je pisal našo zgodovino profesor Verhovc. Tam neke nasproti Marijanišče se je v mali hišici z vrhom rodil leta 1834 naš danes še ne prekošen prirodopisec Fran Erjavec. V židanovi, pozneje Predovčevi hiši, na koncu, je stanoval in nabiral kopita tudi eden najstarejših, še živih gasilcev: Medic s svojimi prezlimi čerkami, katerih ena je življenjska družica slikarja umetnika Tratinika Frana. Tudi znani veleindustrialec z laki je doma iz te klene družine. Še tam gori više, v

Ferenc Kormendi:

ZMOTA

Roman

Šest, šest in trideset minut, je ugovoril gospod prokurist, ko je Irma Borbelyjeva preplašena obraza obstala na pragu njegove pisarne. Pokimal je dekletu, naj stopi bliže, s strogim glasom jo je vprašal, zakaj niso odgovorili na dopis, v katerem je prosil za svojo listino. Nato jo je že prijazneje prosil, naj prinese evidenčni list naslednji, ako ne more ob kakem drugem dnevu od svojega dela. Potem je dodal z glasom, ki je bil že naravnost laskav, no, no, zakaj je tako prestrašena, da je ne bo pojedel zaradi tiste stvari z njenim očetom, njega da se ji sploh ni treba bati.

In ta čas, ko je govoril, je v mislih urejal dejstva: Osem in dvajset minut, bila je torej pri njem v sobi najmanj osem in dvajset minut. To je prvo. Lepa žaba, brez dvoma lepa žaba, to je drugo. Majhno, črno čepico ima potisnjeno na čelo, da ji ni videti las, to je tretje. In v zadregi je... in v kakšni zadregi! To je četrto, vse to popolnoma zadoštuje!

Odslovil je dekle. Človek ima moralne dolžnosti, je razmišljal ne docela logično, bodimo na straži! In dolgo, zamišljeno je opazoval svojo roko, položeno na pisalno mizo, in trdno stisnjeno pest.

6

Med Waltrovimi je vladalo spočetka različno mnenje o Aninem zakonskem življenju. Zakaj si jemlje Ana ravno tega mladega doktorja Fülöpa? so vpraševali v duhu sami sebe in druge, ki jih je to vprašanje zanimalo ali se jih je kakorkoli tikalo. Ta Fülöp je res vrl in simpatičen fant, vendar ne njegov družabni položaj ne premoženje nikakor ne pripočeta tega zakona. Sin skromnega gimnazijskega profesorja, naj bo, to je v redu, zlasti dandanes ne more biti prigovora proti temu. Advokat. Prav. Gotovo dober advokat, a nihče ni doslej ničesar slišal o kakih njegovih važnih procesih, nihče ne ve ničesar o njegovi advokatski praksi. Politična vloga? Da, spominjamo se še, da se je svoj čas udeležil študentskih nemirov, ampak takrat je bil skoraj že vsak študent politik. A njegovo premoženje? Ničesar. Siromak.

Da, Ana je očitno zaljubljena v tega Fülöpa. Čeprav je revica grda spričo tako milega in krasnega značaja, tako odlične vzgoje, izobrazbe in takega bogastva je zunanjo zares postranska stvar? Zaradi nje bi se bila lahko še zdavnaj poročila s katerim koli mladim moškim iz bogatih slojev. Toda Ana si je izbrala ravno tega Fülöpa. Želim jo slišati! Kolikor bosta sploh lahko srečna, kajti... ne, o tem ni najmanjšega dvoma: tudi če bi bila Ana stokrat zaljubljena v Janka Fülöpa in če bi jo ljubezen še tako zaslepevala, ne sme pozabljati, da si ga je le kupila. Menda ne misli, da jo ta mož ljubi? Kakopak! Ljubi v njej imetje, udobnost, visoki položaj, nezasišano kariero — toda njo, ženo, Ano? Ako bosta dovolj pametna, bosta lahko prav lepo živela.

Že leta in leta, to je splošno znano, je Janko obiskoval Waltrovo družino kot Andrejev sošolec. Vedel je torej, kaj hoče in se vsa ta dolga leta pripravljaj na svojo stvar, a kdor hoče napraviti kariero, običajno ne izbira sredstev. Stara ljubezen? Da je Ani osem in dvajset let? Čakala sta toliko časa, da so stvari dozorele. Vemo, da je Antal Walter trd moč, vendar ni tako trgolavega sklepa, ki ga gotove okolnosti ne bi mogle omajati. Nemara je kaj takega pripomoglo k temu zakonu. A četudi ne, kaj za to! Srečen fant, tale Fülöp!

Tudi zdaj ni čudež trajal več kakor tri dni: Janka je družba sprejela nena-

vadno prisrčno. Nekaj vznemirljivega je bilo v tem, da se je dvignil iz blata, dasi ni bil ravno pri dnu, recimo sin kake služkinje ali hlapca, da bi lahko na njem dokazovali, kako čudno se izpreminja duh časa, — pa tudi tako ni bila njegova vloga brez vsakršne simbolike.

Janko se je na skrivaj bal, da ne bo šlo tako gladko. Vedel je, da se bodo našli ljudje, ki bodo z nezaupljivostjo in zloviljo obsodili njegov zakon. Bili so trenutki, ko je mračno razmišljal o svoji revščini in o Aninem bogastvu. Zgodilo se je še v času njune zaroke, da se je nekoga popoldneva, ki ga je prebil v samotni, zamislil nad tem, kaj se bo zgodilo: kaj poredko k njegovi poroki njegovi prijatelji, kaj poredko tisti, ki so okoli Ane, kaj nasprotniki? Skušal si je izprašati vest. Ali ljubim Ano? Da, ljubim jo. Ve, da ni lepa, prav za prav to niti res ni, kajti njen obraz ima mnogo ljubkih potez, vendar tu ne gre za čutno naklonjenost. In kaj pomeni lepota ali grdota obraza v primeri s pravo notranjo privlačnostjo? Ali si je ne jemlje zaradi tega, ker je bogata? Ali ne igra vloge lovca na doto? Ne! Zveni se z njo zato, ker jo ljubi. Ali le iz usmiljenja? Je mar tak strahopetec in slabotnež, da se ne upa pregnati tako usodne ljubezni? Ali se mar boji posledice razočaranja?

Ne, to ni res! Ljubi Ano. Ni to tista ljubezen, ki bi v človeku vzbujala strah za življenje, vendar se ni preživil takih čustev, kakršna zdaj viharijo v njem. Morda takih čustev sploh ni zmogel. Star je tri in trideset let, mnogo krat se mu je zdelo, da bi mogel s to ali ono žensko dobro živeti, vendar se doslej ni pojavila nobena ženska, spričo katere bi vedel: s tole moram živeti, ker to je tovarišica, kakršno srečaš enkrat v življenju. Ana? Morda je to ona. Najbrže. Ali pa je ona lahko nadomesti tisto neobstoječo žensko, tisti ideal njegovega življenja. Janko je bil pošteno in iskreno prepričan, da bo sprejel Ano pošteno in iskreno in ji bo ves vdan. To ga je pomirjalo.

Začeni z dnem poroke je torej Janko postal enakopraven in enakovreden član družbe. On sam pa se je izvrstno prilagodil »novemu položaju«. Ni mu treba tajiti, da je bil reven in da je obogatel, sprejel je nase vse posledice te okoliščine. V svojem čustvovanju in mišljenju se je poistovetil z bogastvom in navadami, predsodki in sploh z vsi usodi nove družbe, trudeč se vendar, da tega ni delal glasneje, kakor je bilo potrebno, da ne bi vzbujal nepotrebne pozornosti. Jel je razumeti razliko obtoke »velikega denarja« in »majhnega denarja«; kmalu se je naučil misliti v velikih številkah, v velikih zadevah in velikih interesih. Obstal je na mestu, kamor ga je bil postavil njegov zakon, in spoznal je, da je sposoben za svoje mesto.

Ana je bila ponosna na svojega moža in mu verjela. Gost je postal gospodar, tuječ domačin. Ana je včasih mislila, da tako zelo ljubi Janka, da bi lahko srečno živela z njim tudi na kakem zapuščenem otoku, daleč od vseh ljudi: a tisočkrat raje je živela z njim tu, kjer ga imajo vsi radi in kjer je ona sama lahko ponosna na to, da ga ljubi.

Gospa Waltrova je pogovorila Ano, da bi v začetku januarja priredila večerjo za najširši krog prijateljev. Večina prijateljev in dobrih znancev ju je sicer že obiskala, vendar, je dejala nekoga dne gospa Waltrova Ani, »dekle, čas je že, da prirediš velik reprezentativen večer in povabiš nanj čim več ljudi.«

sta prišla dva z nosilnic, da sta odnesla v rakvi drugega. »Dva so zaklali!« so se menili ljudje. Mi pa smo z očmi, polnimi tesnobe in pričakovanja, gledali v moze in policaje, ki so lovili tolovaje, a niso nobe, nega ujeti. — Zakaj se ljudje sovražijo ter koljejo med seboj? Zakaj ubija brat brata, Kajn Abela? Na to vprašanje si takrat v svojem nedolžnem srcu še nismo znali odgovoriti. Pa če bi nam tudi nagibe za tako dejanje poskusil raztolmčiti, bi te ne razumeli. In tako je prav, kajti zapisano je, da je podedovani greh osat, ki prav zgodaj in kar sam poganja na njivi življenja, ne da bi se zavedali, kdaj, kako in zakaj.

Je pač tako dano, da se že od pamtljiveka bunimo proti prisiljenemu redu; ne črtno pa postav, temveč tiste, ki jih izvršujejo. Služba takratnih stražnikov je bila več ko težka. Zaničevanje in sovražstvo so seveda vračali z dvojno mero, da se jim je le ponudila prilika.

Stražniki so nekaj časa stikali po hišah, zapisovali ljudi kot priče, potem pa so se morali zadovoljiti, da so vsaj dognali, koga so odnesli v bolnišnico. Kmalu potem so se jeli gledalci razhajati; tudi trije od štirih »polipov«, kakor smo jim rekli, so odšli v mesto. Na straži je ostal samo dolg, suh mož, čigar obraz nad »mesecem« je kazal prezir in mržnjo do vsega, kar se mu ni takoj pokorilo ter popadalo pred njim na kolena. Vsi smo ga poznali, vsi smo se ga bali; mi pokovci najbolj zaradi cigaret, ki smo jih tui in tam vtikali v usta. Če so nas zalotili, so jih nam izbili iz ust.

Ko je ta hudi policaj pri patroliranju zavil za vogal židanove hiše, je skočil iz te hiše vitek, gologlav človek, ki se je ugal po klancu nizdol. Toda že se je spet prikazal policaj ter ga opazil. Takoj se je pognal za beguncem. »Držite ga!« je vpil. Begunec je planil pred preganjalcem na dvorišče Selanove hiše za znamenjem, kjer je izginil v skednju. Ko je prišel za njim stražnik, se je zadržal nad nami: »Kam je ušel?« (Nadaljevanje)

Pol sporeda — in samo razočaranje

Včerajšnji nogometni spored je bil zaradi odsotnosti Ljubljane močno okrnjen — Edina tekma dneva ni nudila mnogo

Ljubljana, 19. julija.

Za slovo in odhodom od pravkar zaključene domačega prvenstvenega tekmovanja v nogometu je nameravala nogometna zveza to nedeljo pripraviti prijateljem te igre še eno prireditev s prav posebnimi kombinacijami moštev, ki naj bi bila začasno zaključila n/z nogometnih tekem v dolgi vrsti nogometnih srečanj sešerne nedelje od začetka letošnjega aprila. V ta namen je dala pred tremi dnevi v listih in z lepki objaviti, da bo poslala na igrišče štiri enajstorce, in sicer kot slabši dve, novega prvaka II. divizije Mladko in reprezentanco iz ostalih klubov istega razreda, kot poslastico in glavna nasprotnika pa novega in starega prvaka Ljubljane ter izbrano moštvo 11 igralcev iz ostalih klubov I. razreda. Organizacijska služba je vse dni do nedelje tekla še dovolj zadovoljivo in nikjer ni bilo opaziti nobenih znakov, da nas bo ta poslovilna prireditev bridko razočarala.

Ko smo včeraj popoldne stopili na nogometno igrišče SK Ljubljane, kjer je pravkar potekala prva tekma napovedanega dvojnega sporeda, nam je prvi funkcionar NZ z obžalovanjem sporočil domnevo, da bo prireditev bržkone ostala omejena na eno samo tekmo, ker za drugo igro eden od nasprotnikov, in sicer SK Ljubljana, verjetno ne bo nastopil. Domneva se je žal izkazala za resnično in po končani prvi tekmi je isti član direktorija NZ stopil pred tribuno ter razglasil zbranemu občinstvu — vsega je bilo na igrišču ne mnogo manj kakor 1000 gledalcev — da druge tekme ne bo, ker moštvo SK Ljubljane iz neznanega razloga ne bo nastopilo. Gledalci so to obvestilo vzeli na znanje in glasnim protesti, med katerimi je bilo slišati tudi nekatere, češ da naj blagajna vrne tudi denar za vstopnico. Na te pripombe je predstavnik NZ izjavil še to, da bo tudi glede te podrobnosti razpravljala NZ in bo občinstvo ob svojem času obveščeno o vsem nadaljnjem. Igrišče se je nato izpraznilo med glasnim komentiranjem dogodkov.

Toliko smo o tem nečelnem vložku na igrišču SK Ljubljane mogli izvedeti iz prvih razpoložljivih virov in tudi ne mislimo biti prvi, ki bi morali preiskati ozadje in najti krivce za ta

ponesrečeni sportni aranžma

Pri tem pa moramo glede dveh stvari le zavzeti stališče še danes, ker smo tukaj prizadeti mi sami in z nami vred vsa naša sportna publika, ki smo jo po željah NZ včeraj popoldne zvalili na sportni prostor, ki ga je morala zapustiti predčasno spet enkrat razočarana nad našimi sportniki. Seveda se nam zdi neverjetno, da bi prireditelji prav do zadnje minute — pravijo, da so predstavniki SK Ljubljane pravočasno obvestili NZ o tem, a ne morejo poslati celotnega moštva na to tekmo — ne bi bili vedeli, da njihov spored s sodelovanjem Ljubljane ne bo izvedljiv in bi bili morali v danem primeru po isti poti, po kateri so našli pot za reklamo, poiskati tudi možnost za obvestitev občinstva. Naš list je bil vsak čas radodaren glede podpiranja idealnih in pravih sportnih stremeljenj, zato smo po pravici razočarani tudi mi. Zato želimo pojasniti zase in za vse one, ki so zaradi naše reklame včeraj obiskali tako imenovani reprezentančni spored v režiji naše vrhovne nogometne instance. Sicer pa se večina onih, ki so včeraj »nasledili, najbrž

strinja z nami, da bi bila ta neljuba zadeva čimprej pozabljena v bodoče pa nam takih prireditev sploh treba ni!

Uvodni del sporeda sta, kakor smo rekli že uvodoma, opravili dve drugorazredni enajstorki, med katerima je

Mladika zmagala nad reprezentanco II. razreda

s 3 : 2 (0 : 2).

Ze izid sam kaže, da sta bili obe polovici igre zelo različni. Medtem, ko so do odmore vidno prevladovali igralci kombinirane enajstorki, med katerimi je bilo nad polovico Vičanov, so se šele v drugem polčasu razigrali tudi Mladikarji, ki so nadoknadili vse izgubljeno in nazadnje dosegli tudi svoj zmagovalni gol. Tudi pozneje je v teku zadnjih 30 minutah igra še marsikaj kazala na izenačenje, toda napad reprezentance je bil le premalo spretan, da bi bil znal izkoristiti nekatere prav lepe pozicije. Tako je torej ostalo pri tesni zmagi novega udeleženca v I. diviziji, ki pa v splošnem ni učinkovala preveč prepričevalno in bi bil morda remis še najbolj pravičen rešitev za obe stranki. Včerajšnja igra teh dveh najboljših predstavnikov II. razreda ni preselila običajnega okvira nogometa, ki smo ga bili vajeni videti na vseh tekman za točke med temi nasprotniki, je pa v splošnem potekala fair in brez prevelike napetosti. Med ljubljanskimi nogometaši je razmerje po treh mesecih prvenstvenega tekmovanja res že tako domače, da vsa prizadevanja z novimi inčanicami ne morejo viliti igralcem onega pravega ognja, brez katerega je ta igra bolj ali manj dolgočasna. Če prištetje k temu še soperico, ki je gotovo tudi vplivala na nastopajoče, je čisto razumljivo, da so obiskovalci to pot videli silno malo in se bodo za bodoče tudi ravnali po tem.

O poteku samo toliko! Vodilni gol za kombinirane je zabil Zadel v 17. min. in 20 minut kasneje je Kumar po krasnem predložu Bujana povjel na 2 : 0. Po odmoru je v 20. min. Turšič (iz kombiniranega moštva) zadel v lastno mrežo (2 : 1), štiri minute kasneje pa je Bajc dosegel izenačenje 2 : 2. Še dve minuti nato je Irškan postavil končni izid 3 : 2. Sodil je g. Zajec.

Včerajšnji spored na igrišču SK Ljubljane se je torej ponesrečil v vseh pogledih in je res najbolj pametno, da ga skušamo z združenimi močmi čimprej spraviti v arhiv. Pred tem pa želimo v imenu sto in sto prijateljev, ki so danes zamen hiteli na sportni prostor in opeharjeni priložili svoj obol za procvit našega sporta, izvedeti, kdo je kriv in odgovoren, da smo za to sportno nerodnost bogatejši, in kako bo poskrbljeno, da v bodoče ne bo spet tako.

Mladinski turnir pri Marsu

Prvi dan tekmovanja — trije remisi

Na igrišču SK Marsa za Kolinsko tovarno se je včeraj popoldne začel mladinski nogometni turnir v režiji istega kluba, za katerega je prijavljenih 6 enajstork, ki so prvi termin zaključile z naslednjimi podrobnimi izidi:

Mladika—Hermes 0:0. Vič—Zabjak 0:0 in Mars—Korotan 2:2 (2:0).

Zanimivo — in najbolj zanimivo z vsega turnirja — je gotovo dejstvo, da so se vse tri včerajšnje tekme končale neodločeno in bo borba za odločitev zdaj še bolj napeta. Zal je bil turnir slabo obiskan.

„Sreča za človeštvo, če bi odpravili krompir“

Tako so sedili v prejšnjem stoletju o tem pomembnem živilu — Prehranjevalna vprašanja v prejšnjem stoletju

Še pred dobrimi 50 leti so se ljudje prehranjevali precej drugače kakor dandanes in ocenjevali ter cenili so posamezna živila bolj preprosto, vendar tudi z različnimi zastarelimi predsodki. Prehranjevalnih vprašanj, značilnih za sedanost, niso se poznali. Kakor še v prejšnjem stoletju je gospodarstvenike skoraj bolj skrbelo, kako bi vnovčili ves pridelek živeža in ne, kako bi dosegli čim večjo pridelavo. S tem seveda ni rečeno, da so v prejšnjem stoletju pridelovali že vsega dovolj ter da so bile prehranjevalne zadeve vzorno urejene. V prvi polovici prejšnjega stoletja so še poznali pravo lakoto, kakršne posledje ni bilo več. Toda tedaj tudi niso poznali raznih teorij o živilih. Hranili so se, še mnogo bolj naravno. Posebno značilno je, da so najbolj cenili žito med vsemi pridelki, najmanj pa, kakor kaže — krompir. Zdi se, da je tedaj tudi zemlja še bolj rodila, četudi obdelovanju niso posvečali takšnega truda kakor dandanes. To nam postane razumljivo, ko sprevidimo, da tedaj zemlja še ni bila tako izčrpana, ker je bilo še dovolj. Da v prejšnjem stoletju še ni tako primanjkovalo zemlje, sprevidimo iz statističnih podatkov. Upoštevati je treba predvsem, da je bila obilnost pred dobrimi sto leti mnogo manjša kakor dandanes, dalje, da še ni bilo tako velikih mest in industrijskih krajev ter da je bil odstotek kmečkega prebivalstva mnogo večji. Zato se ne smemo čuditi, da je bilo še ob koncu 18. stoletja v Nemčiji neobdelane tretjina rodovitne zemlje (njiv).

Močnik, naša narodna jed

Dokler še ni bil krompir tako razširjen pri nas, so se kmetje hranili predvsem z močnatimi jedmi. Mesa niso nikdar posebno mnogo pojedli na kmetih, razen v planinskih krajih, kjer so redili ovce. Močnik je bil v starih časih skoraj vsak dan na mizi. Dandanes je marsikje že pozabljen, čeprav je zelo redilen, zlasti če, če je tako dobro zabeljen, kakor so ga znali zabeliti n. pr. na Gorenjskem. Jedli so oven močnik, čeprav so ga kuhali tudi iz drugih mok, in v novejšem času so odkrili, da ovena moka vsebuje največ maščob. Dandanes zdravniki priporočajo nekaterim bolnikom za okrepitev ovene kosmiče, ki pa niso nič redilnejši od »navadnega« ovenega močnika. Močnik in kmaša, fižol in zelje, pa žganci so bile glavne jedi našega kmeta. Ker so kuhali predvsem močnate jedi, so zelo stradali po slabih žitnih letinah. Nobenega pravega nadomestila za močnate jedi niso mogli najti.

Krompir je pregal lakoto

Večkrat je bilo že ugotovljeno, da je bila lakota preganena šele s krompirjem, s tem v začetku tako zaničevanim živilom. Živilski kemiki so še v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja zelo slabo sodili o krompirju. Kmetje so skoraj bolj cenili repo kakor krompir, veliko prednost so pa pripisovali fižolu, grahu in bobu. Krompir bi se najbrž ne razširil niti po-

čas tako zelo, ko bi ga kmetje ne začeli pridelovati za živinsko krmo in ko so sprevideli, da je mnogo boljše krma kakor drugi pridelki. Krompir je pa povsem zmagal po letih lakote v prvi polovici prejšnjega stoletja. Vrstile so se slabe letine, žita so pridelali zelo malo. Tedaj so začeli jesti marsikaj, kar je dotlej veljalo za manj vredno, pa so sprevideli, da je krompir še najboljši med različni nadomestki močnatih jedi in stročnic. Sprevideli so pa tudi, da je mogoče prihraniti precej pšenične moke, če ji primešajo koruzno, ki je tudi veljala predvsem kot živilska krma in ne kot ljudsko živilo.

Krompir — škodljiv

V prejšnjem stoletju pa vendar niso še izkazovali posebne hvaležnosti krompirju ter se niso dobro zavedali, da je bilo konec lakote predvsem po zaslugi tega živila. Ko se je krompir šele uveljavljal, je bil razglašen kot strup. Menda ne povsem neupravičeno, kajti z nezrelim krompirjem se je mogoče zastrupiti, a ljudje so menda že zaradi tega mislili, da je krompir sploh strupen. Krompir je menda delal ljudem težave v prebavi v začetku, dokler se ga niso navadili, kajti organizem se ne spriznari takoj z novo jedjo. Morda smo zdaj »imuni« proti škodljivim vplivom krompirja ter se posmehujemo prednamcem, ki so govorili, da je krompir strupen. Toda o krompirju so slabo sodili tudi učenjaki, ne le preprosti ljudje. Naglašali so, da krompir vsebuje med sočivjem in žitom največ celuloze. Znameniti kemik Mulder je trdil, da krompir ni le netečna, temveč vprav škodljiva hrana ter da bi bila prava sreča za človeštvo, če bi ga odpravili z našega planeta. ... Opozarjali so, da krompir vsebuje preveč kalija, ter da je zaradi tega še bolj netečen. Zdravniki so trdili, da se tuberkuloza in skrofuloza silno širita, ker so ljudje uživali predvsem krompir. Ne le to; trdili so, da ljudje obolevajo za nekakšnim lakotnim legarjem, če stradajo ter se hranijo v glavnem s krompirjem. Zato so strokovnjaki zelo obžalovali, da se pridelovanje krompirja tako zelo širi. Tudi v tem primeru se je izkazalo, da je življenje vselej močnejše od teorij in filozofiranja. Če bi bilo treba krompirju res pripisovati krivdo, da ljudje obolevajo za jetiko, bi zdaj morala večina ljudi v Evropi pomreti za jetiko vedno bolj popušča. Slaba stran pridelovanja krompirja je pa nedvomno, kar so tudi trdili v prejšnjem stoletju, da so iz krompirja začeli kuhati žganje. Toda dandanes je krompir pomembna industrijska surovina, ne le, ker iz njega izdelujejo skrob, temveč zaradi pridobivanja spirita, ki je posebno dragocen dandanes kot pogonsko sredstvo motorjev.

Žito ne bo izgubilo svoje veljave

Krompir si je moral kot živilo šele pridobiti svojo veljavo, žito pa človeštvo ceni že od njega dni vedno enako. Tudi, ko se razširila prej neznana živila, je žito ob-

držalo svojo veljavo. Žitu in moki se človek najbrž ne bo mogel nikdar povsem odpovedati, čeprav se bo spreminjala povprečna poraba na posameznika. Ob koncu prejšnjega stoletja jim še ni bilo povsem jasno, koliko žita porabi povprečno posameznik na leto, odnosno, koliko bi ga naj porabil, da bi bila poraba uravnovešena s pridelavo. Tako so nekateri računali povprečno porabo na leto in posameznika v Evropi 465 kg, kar se je pa drugim zdelo pretirano. Po drugem računu bi naj znašala povprečna poraba pšenice v Franciji — kjer so jedli po večini pšenični kruh — 700 g pšenice na dan in prebivalca ali 225 kg na leto. To pa je veljalo seveda za Francoze, ki so bili vajeni jesti le beli kruh, medtem ko je bila poraba pšenice v drugih evropskih deželah precej manjša. Značilen je dogodek, ki se je pripetil na ljubljanskem Gradu med napoleonskimi vojnami. Tedaj so imeli na Gradu zaprte francoske ujetnike, ki so se uprli, ko so jim začeli dajati rženi kruh namesto pšeničnega. Tedaj so v Nemčiji porabili mnogo manj pšenice kakor v Franciji. Povprečna poraba na prebivalca in leto je znašala le 67 kg. V Avstriji je bila povprečna poraba precej večja, saj je znašala 94 kg, še večja v Angliji, 154 kg, v Italiji je pa znašala 144 kg. V Rusiji (Rusija je tedaj izvažala ter pridelovala največ pšenice) 82 kg itd. Te številke so po učne zaradi tega, ker se povprečna poraba žita precej spreminja; tako n. pr. dandanes pri nas znaša povprečna poraba enotne moke na leto in posameznika 87,6 kg. V Nemčiji so porabili tem več rži, čim manjša je bila poraba pšenice. Tako je znašala poraba rži pred dobrimi 50 leti razen pšenice v Nemčiji 138 kg na leto in prebivalca, v Avstriji 88 kg, v Franciji samo 46 kg, v Rusiji pa celo 242 kg.

Kmetijstvo je v zadnjih 50 letih zelo napredovalo na vsem svetu in pridelava se je zelo povečala. Koliko je pa bilo pridelanega žita na vsem svetu v posameznih letih novejšega časa, ni znano. Pred sedanjostjo smo pogosto čitali o nadprodukciji in krizi zaradi preobilnega pridelka, zlasti v Ameriki. Porabe ni bilo mogoče povečati, zato so pa iskali rešitve v omejitvi pridelave. Takšnih vprašanj pred 50 leti niso še poznali. Značilno za naš čas je pa, da se zde, odkar se je začela vojna, nekatera najtežavnejša kmetijska vprašanja rešena sama po sebi.

Od kod kurja slepota?

V času, ko je potrebna skoraj povsod začetek, je tako zvana kurja slepota po nji prizadeti ljudem zelo neprijetna. Taki ljudje podnevi navadno vidijo, čim se pa stemi, ne morejo ničesar več razločiti, do čim drugi ljudje še vedno vidijo toliko, da se lahko za silo orijentirajo. Kurja slepota nastane, če ni v redu tako zvan očni škrlat — snov v očesu, ki omogoča gledanje v mraku in temi. Očni škrlat odzve večina zaradi pomanjkanja vitamina A v človeškem telesu, ker se s tem vitamin hrani. Zato lahko očesno slepoto odpravimo, tako da spravimo v organizem vitamin A.

Dne 18. t. m. je umrl najin soprog in oče, gospod

Dane Zalesjak

Njegovo truplo leži v kapelici sv. Petra na Žalah.

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 20. t. m. ob 5. uri popoldne izpred evangelijskega pokopališča.

Ljubljana, dne 19. julija 1943.

KAROLINA ZALESJAK, žena
HENRIK ZALESJAK, sin
ter ostalo sorodstvo.

TEL. 2 9 5 1

DRVA PREMOG

IVSCHUMI

in Františkanska 10

SUHE GOBE

gupujem po najvišjih dnevnih cenah

M. Geršak,
LJUBLJANA,
Prečna ulica št. 4

ZAHVALA

Vsem, ki ste čutili z nami ob prezgodnji, bridki smrti naše ljubljene in nena-domestiljive

Tanje Ehrlich roj. Žerjav

iskrena hvala. Posebno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo počastili z venci in cvetjem, vsem, ki ste našo nepozabno rajnico spremili na poslednji poti.

Sv. maša zadušnica bo v sredo 21. t. m. ob 1/8. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, 19. julija 1943.

ZALUJOČI RODBINI
ŽERJAV in EHRlich

EMILIO SALGARI

KRALJICA KARIBOV

PUSTOLOVSKI ROMAN

Poveljnik, ki je bil zdaj docela ozdravel, tako da je le še redko zapustil palubo, je obrnil ladjo na sever, ker se je hotel ogniti honduraške obale, vzdolž katere so živeli Španci.

Zaliv Ascension ni bil več daleč. Po štiridesetih urah so fliibustirji opazili majhno ladjo. Bila je patrolna jadrnica, ki je dajala »Folgoru« znamenja z zastavicami.

»Zdaj drži! Gusarsko brodovje nas pričakuje!« je zmagoslavno vzkliknil Ventimiljski.

Ko se je jadrnica približala in spustila čoln v vodo, jo je Morgan spoznal.

»Marignana! je! Gramontova, Laurentova in Van Hornova zastava ji vihrajo z jambora! Vsi trije vodje so na ladji!«

»Okenite ladjo na levo,« je ukazal poveljnik, »in pripravite vse, da bodo imeli prijatelji dostojen sprejem!«

»Vsi moške na palubo!« se je nato obrnil k posadki.

Sto dvajset gusarjev, ki so bili na »Folgoru«, se je v dvojni vrsti postavilo ob ladijskih stranicah. Čoln s trojico gusarskih vodij, ki jih je bilo spoznati po širokih, s papirjem perjem okrašenih klobukih, je prispel.

Kapitan se je spustil po lestvici na malo ploščad in zaklical gostom:

»Dobro mi došli na »Folgoru!«

11. POGlavJE

Gusarsko brodovje

Drzni fliibustirski vodje, ki so se bili zvezali s Črnim gusarjem, da bi v naskoku zavzeli Veracruz in ga oplenili, so se imenovali Grammont, Laurent in Van Horn. Ta je bil Brabansonec, Laurent de Graff Nizozemec, Grammont pa Francoz.

Van Horn je bil začel svojo kariero kot preprost mornar. Ko je privarčeval nekaj sto piastrov, si je kupil majhno jadrnico ter lovil najprej s tolpo sestradanih privržencev v Severnem morju in Biskajskem zalivu na svojo pest. Potem je odplul v Ameriko. Ob izbruhu vojne med Španijo in Francijo je dospel v San Juan in ponudil tamkajšnjemu glavarju svoje usluge. Naročilo so mu, naj spremi nekaj z zlatom natovorenih ladij v Evropo. Namesto da bi opravil to nalogo, pa je rajši porabil priložnost in jih oropal. Z bogatim plenom je odplul na Tortugo, kjer se je postavil pod varstvo obalnih bratov.

Grammont je bil francoski plemič, ki je prej dolgo časa služil kot kapitan v mornarici Ludvika XIV. Ko je izgubil svojo ladjo na Atlantskem morju, se

je pridružil tortuškim gusarjem in — čeprav z majhnim uspehom — napadel Maracaibo in Torilolo. Leto dni pozneje je s samo 180 možmi obstrlel jeval Porto Cavallo, mesto ob cumanski obali. Razdejal je mogočne utrde ter odpeljal mnogo ujetnikov in zakladov. Toda na širokem morju je zalutnil brodovje vihar in potopil velik del ladij, tako da so šli sadovi težavnega podjetja spet po zlu.

Laurent de Graff je najprej v španski službi srđito preganjal gusarje ter jim iztrgal mnogo adij. Ko so ga nazadnje sovražniki premagali in prisilili, da si izbere življenje ali smrt, je segel fliibustirjem v roko in postal kmalu najnevarnejši nasprotnik svojih prejšnjih zavetnikov in prijateljev.

Ti trije vodje so se vzpeli na palubo. Že na oko so se razlikovali drug od drugega, saj so bili sinovi treh povsem različnih dežel. V Grammontu si takoj spoznal imenitnika in plemiča. Bil je vitek kakor Ventimiljski, med tem ko je bil Laurent čokate postav, rjav in miščast, skratka, »ravi mornar«.

Van Horn je bil visoke rasti, širokih ramen in rožnatega obraza. Sinjeok in plavolas, je že z vnjanjostjo kazal, da pripada čvrstemu nizozemskemu plemenu.

Ko so za dobrodoščilo izpraznili nekaj kozarcev španskega vina, jim je moral Črni gusar pripovedovati, kaj je doživel v Puertu Limonu.

»S svojim brodovjem, ki ga je petnajst ladij in svojimi 1200 možmi bomo v Veracruzu že ugnali vojvodo Van Goulda!« je samozavestno rekel Laurent.

»Ali veste, da je v Veracruzu več ko 3000 vojakov?« je zamišljeno menil Ventimiljski. »Razen tega brani trdnjavo San Juan de Luz 800 mož in 60 topov!«

»Vemto, a zmagali bomo! Vse moramo postaviti na eno karto!« je odvrnil Horn.

»Kakšen je vaš načrt?«

»Najprej bomo mesto opazovali! Svoje moštvo izkrcamo nekaj milij pred pristaniščem in se nato skrivaj približamo v varstvo gozdov!«

»Tedaj pohitim jaz naprej in vas pričakujem v mestu, da se prej polastim vojvode Van Goulda! Moja »Folgore« je hitrejša od vaših ladij. Kakor hitro me postavi na kopno, vam bo lahko v pomoč, če bi vas napadlo mehiško brodovje! Zame nič ne skrbite, vidimo se v Veracruzu!«

»Torej mislite iti sami?« so vprašali fliibustirji vsi trije v en glas.

»Samo s peščico ljudi, ki sem njih pogum preiskusi!«

»Aha, z vašimi zvestimi, Carmauxom, Stillerjem in Mokom!« je smejse vzklil Van Horn. »Te fante pa poznamo!«

»Vitez!« je zdaj izpregovoril Gramont. »Svetujem vam, pojdite rajši z nami! Odpoveste se podvzetju na svojo pest! Utegnilo bi se slabo končati!«

»Nemogoče!« Ventimiljski je mahnil z roko. »Bog ne daj, da bi mi Van Gould spet ušel! »Folgore« lahko ta čas križari v Campeškem zalivu!«

»Torej obilo sreče! Bog vas spremlja!« Ko so še enkrat izpraznili kozarce, so se poveljniki vrtnili k svojemu brodovju.